

Toimintakertomus 2011

Helsingin taidemuseo

Sisältö

Katsaus vuoteen 2011	4
Näyttelytoiminta	5
Kävijämäärät	6
Kävijätutkimukset ja asiakaspalaute	6
Museokauppa	7
Julkaisutoiminta	7
Museopedagogia ja asiakaspalvelu	8
Asiakaspalvelu	8
Museopedagogia	8
Museopedagogia näyttelytoiminnan tukena	8
Yhdeksäsluokkalaiset	8
Keskiviikkokerho	8
Nuorten ryhmä Tennari	9
Babel-työpajat	9
Opastukset ja työpajat	9
Museopedagogian julkaisut	9
Saavutettavuus	9
Tekniikka	10
Museomestarit	10
Konservointi	10
Kokoelmatoiminta	11
Uudet hankinnat	12
Teosten sijoitukset kaupungin tiloihin ja lainat muille näyttelyjärjestäjille	12
Valtakunnalliset hankkeet, kokoelmahallintajärjestelmä ja kuva-arkisto	12
Julkiset veistokset ja julkinen taide	13
Taidemuseon omat julkisen taiteen hankkeet	14
Rakennushankkeiden budjeteista kustannetut julkiset taidehankinnat	14
Käynnissä olevat hankkeet	15
Julkisen taiteen ylläpito ja huolto	15
Asiantuntijapalvelut	15
Hallinto	16
Henkilöstö	16
Johtokunta	17
Talous	17
Näyttelyt 2011	20
Oheisohjelmat ja työpajat 2011	27
Aluetaidemuseotoiminta 2011	29
Taidemuseon kokoelmien kartunta vuonna 2011	30

Katsaus vuoteen 2011

Kaupunki tilasi tammikuussa 2011 Guggenheim-säätiöltä konsepti- ja kehityselvityksen, jossa kartoitettiin mahdollisuuksia perustaa Helsinkiin Guggenheim-museo. Taidemuseo osallistui vuoden aikana selvitystyön koordinointiin, taustatietojen toimittamiseen ja tiedonvälitykseen. Selvitystyö on tuonut Helsingin kaupungille ja taidemuseolle huomattavaa kansainvälistä ja kotimaista mediahuomiota. Selvitystyön tulokset julkaistiin tiedotustilaisuudessa Finlandia-talolla 10.1.2012.

Taidemuseon näyttelyissä vieraili vuonna 2011 yli 114 000 kävijää huolimatta siitä, että sekä Meilahden että Tennispalatsin näyttelytiloja remontoitiin. Etenkin Tennispalatsin syksyn näyttelyt *Akseli Gallen-Kallela – Eurooppalainen mestari* ja *Värin voima – teoksia Tretjakovin gallerian kokoelmista* olivat yleisömenestyksiä. Kotimainen valokuva sai kiitosta Tennispalatsin kesänäyttelyissä *Kultai-*

nen metsä ja *Hannes Heikura – Dark Zone*. Kansainvälistä kiinnostusta herätti keväällä intialaista nykytaidetta esitellyt *Samaan aikaan Intiassa*. Meilahden valtasivat kesäksi Anna Tuorin maalaukset ja syksyllä *Galleriassa ja kotona* -näyttelyssä esiteltiin taidemuseon omia kokoelmia. Bäcksbäckan kokoelman uudesta ripustuksesta vastasi taiteilija Viggo Wallensköld. Sen rinnalla nähtiin otos David ja Katriina Hasánin lahjoituskokoelmasta. Nämä kokoelmanäyttelyt keräsivät poikkeuksellisen paljon katsojia. Loppuvuodesta Meilahdessa esiteltiin taidemuseon uusimpia hankintoja *Usko tai älä* -näyttelyssä.

Vuoden aikana taidemuseossa tehtiin määräaikaaisia organisaatiomuutoksia. Museopedagogia ja asiakaspalvelun avoimnapitohenkilökunta (näyttelyvalvojat, asiakaspalveluvastaavat ja kassat) yhdistettiin uudeksi toiminnoksi "Museopedagogia ja asiakaspalvelu". Toiminnon tavoitteena on museon yleisöjen mahdollisimman hyvä ja monipuolinen palvelu.

Taidemuseon kokoelmia esitellään yleisölle monipuolisesti kaupungin julkisissa tiloissa. Yli 40 % eli huomattava osa kokoelmista on sijoitettu kaupunkilaisten nähtäville. Tavoitteena on tuoda kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin ilmiöt osaksi ihmisten arkea ja osaltaan rakentaa viihtyisää kaupunkiympäristöä.

Vuonna 2011 julkisen taiteen hankintoja valmistui kaksi: Hanna Vihriälän teos *Laidunmaa* Malminkartanon aukiolle ja Anne Meskasen teos *Paluu tulevaisuuteen* Jätkäsaareen. Taidemuseon karttuvaan kokoelmaan hankittiin useita uusia teoksia, jotka viestivät kotimaisen taidekentän elinvoimaisuudesta.

Prosenttirahahankkeita valmistui kuusi. Kaupunginhallitus hyväksyi joulukuussa uudet prosenttirahahankkeita koskevat periaatteet. Merkittävässä talonrakennus- ja perusparannushankkeissa sekä merkittävässä puisto- ja katurahankkeissa sovelletaan prosenttirahakäytäntöjä pysyvien taideteosten hankkimiseksi rakennettuun ympäristöön. Uudet prosenttirahahankkeilla tuotetut taideteokset liitetään taidemuseon kokoelmiin. Helsingin taidemuseo on nyt entistäkin dynaamisempi toimija julkisen taiteen hankkeissa.

Janne Gallen-Kallela-Sirén
taidemuseon johtaja

Näyttelytoiminta

Taidemuseon toimipisteiden vaatimat korjaukset vaikuttivat myös taidemuseon näyttelyohjelmaan vuoden 2011 aikana. Meilahden rakennuksessa 2010 havaittuja kosteusvaurioita korjattiin talven ja kevään ajan. Siksi ensimmäinen näyttely pystyttiin avaamaan siellä vasta toukokuussa. Myös Tennispalatsin tiloja jouduttiin pitämään kaksi kuukautta kiinni alkuvuodesta ilmastointilaitteiden korjauksen ja uusimisen takia. Kiinniotot vaikuttivat myös museon kokonaiskävijämääriin, jotka jäivät kuitenkin yllättävän vähän tavoitteestaan (114 353 / 140 000).

Näyttelyohjelmassa taidemuseo jatkoi taidehistoriallisesti monipuolista ja suurelta osin kansainvälistä linjaansa. Etelä-Afrikan nykytaiteen esittelyn päätyttyä Tennispalatsissa avattiin helmikuussa Intian tuoreinta taidetta esittelevä näyttely *Samaan aikaan Intiassa*. Se kuratoitiin ja tuotettiin yhdessä Tukholman Kulturhusetin kanssa.

Maailman merkittävimpiin museoihin kuuluva Musée d'Orsay Pariisissa tuotti Helsingin taidemuseon ja Düsseldorfin Kunstpalastin kanssa yhteistyössä Akseli Gallen-Kallelan laajan näyttelyn, jossa keskityttiin taiteilijan pääteoksiin ja hänen taideteollisiin suunnitelmiinsa. Teosvalinnoista vastasi Musée d'Orsayn kuraattori, jonka näkökulma Suomen kansallistaiteilijaan oli keskieurooppalainen. Näyttely oli esillä syksyllä 2011 Taidemuseo Tennispalatsissa, josta kiertue jatkuu vuoden 2012 puolella Pariisiin ja sieltä edelleen Düsseldorfin.

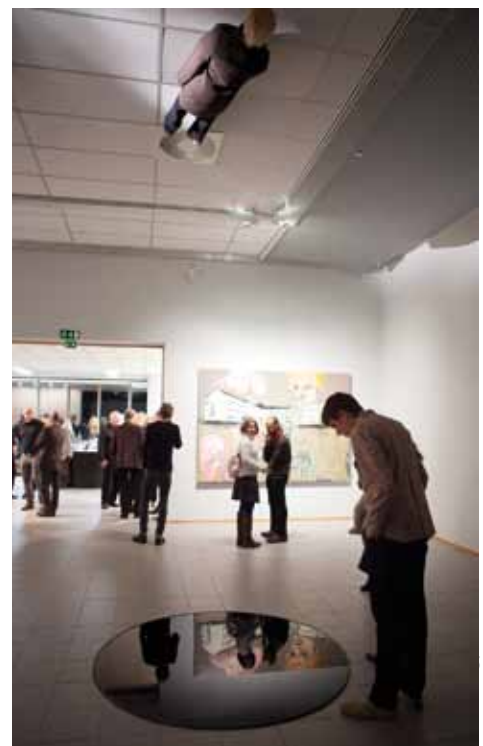
Akseli Gallen-Kallelan näyttelyn kanssa oli samaan aikaan Tennispalatsin alemmassa kerroksessa esillä näyttely *Värin voima – Teoksia Tretjakovin gallerian kokoelmista*. Se oli kolmas Moskovan Tretjakovin taidemuseon kanssa järjestettävässä näyttelyiden sarjassa. *Värin voiman* taiteilijat kuuluvat maailman taidehistorian suuriin nimiin, mukana oli mm. Vasili Kandinski, Marc Chagall ja Kasimir Malevitš. Ajallisesti se keskittyi 1900-luvun alkuvuosikymmenien avantgardistisiin ilmiöihin Venäjän ja Euroopan taiteessa.

Kotimaiseen valokuvataiteeseen perehdyttiin Tennispalatsin kesänäyttelyissä: *Kultainen metsä* pureutui Ritva Kovalaisen ja Sanni Sepon valokuvien avulla suomalaisen tehotalousmetsän ja japanilaisten ”pyhien” puiden monitahoiseen kuvaukseen. Japanilaista ulottuvuutta näyttelylle antoi myös Reiko Nirekin installaatio.

Kuvat ylhäältä alas:
Jorma Uotinen ja Aira Samulin *Samaan aikaan Intiassa -avajaisissa*. © HTM / Taru Tuulia Tittonen.

Taiteilija Anna Tuori esittelee näyttelyään Meilahdessa. © HTM / Hanna Kukorelli.
Ritva Kovalaisen ja Sanni Sepon teos *Metsänhoidollisia toimenpiteitä* näyttelyssä *Kultainen metsä*. © HTM / Hanna Kukorelli.

Jarno Vesalan teos *Siellä (2009) Usko tai älä -näyttelyssä*. © HTM / Maija Toivanen.

Taidemaalari Viggo Wallensköld valitsi teokset ja suunnitteli ripustuksen näyttelyssä Galleriassa ja kotona. © HTM / Hanna Kukorelli

Kultainen metsä sai Tennispalatsin alakerrassa seurakseen Hannes Heikuran kaupunkinäköymät. Heikuran *Dark Zone* esitteli Helsinkiä ja sen katuja lähes mystisen hämärinä valokuvina.

Meilahden taidemuseon kesää hallitsivat vuoden nuoren taiteilijan Anna Tuorin maalaukset. Syksyllä keskityttiin kokoelmiin *Galleriassa ja kotona* -näyttelyssä. Taiteilija Viggo Wallensköld valitsi Bäcksbäckan lahjoituksesta omat suosikkinsa esille. Niiden kanssa nähtiin otos David ja Katriina Hasánin museolle tekemästä lahjoituskokoelmasta. Loppuvuodesta Meilahdessa voi tutustua valikoimaan taidemuseon ostoista viiden viime vuoden ajalta teemalla *Usko tai älä*. Vuoden näyttelyt on esitely tarkemmin lopussa (ks. s. 20).

Helsingin nimitys World Design Capital kaupungiksi 2012 otettiin huomioon näyttelyitä suunniteltaessa. Toimivuoden aikana saatiin päätös taidemuseon kahden, vuonna 2012 toteutettavan näyttelyn nimityksestä osaksi WDC-vuoden 2012 virallista ohjelmaa: *Lelun lumo* -näyttelyä valmisteltiin toimivuoden aikana pitkälle Pariisin Grand Palais'n kanssa ja *Happy End?* -näyttelyä yhteistyössä Aalto yliopiston sekä useiden kansainvälisten taiteilijoiden ja kuraattoreiden kanssa.

Kävijämäärät

Vuoden 2011 näyttelyiden kävijämäärä oli 114 353. Tennispalatsin kesänäyttelyihin tutustui yli 18 000 kävijää ja Meilahdessa *Galleriassa ja kotona* -näyttelyssä esillä ollut Bäcksbäckan kokoelman värikylläistä ripustusta kävi ihailmassa yli 9 000 kävijää. Vuoden suosituimmat näyttelyt olivat loppusyksyn *Akseli Gallen-Kallela* ja *Värin*

voima -näyttelyt. Mestareiden teoksia kävi ihailmassa yli 50 000 kävijää.

Taidemuseon nettisivuilla kävi vuoden aikana 283 943 käyttäjää, joista n. 70 000 kävi tutustumassa julkisten veistosten hakupalveluun. Sosiaalisessa mediassa oltiin aktiivisesti mukana ja Facebook-ystäviä taidemuseolle kertyi yli 2000. Sähköinen uutiskirje lähetettiin neljä kertaa yli tuhannelle taiteesta kiinnostuneelle.

Kävijätutkimukset ja asiakaspalaute

Vuoden aikana toteutettiin kaksi kävijätutkimusta *Galleriassa ja kotona* sekä *Akseli Gallen-Kallela* ja *Värin voima* -näyttelyihin liittyen. Paperisen lomakkeen lisäksi moollempiin kävijätutkimuksiin oli mahdollista vastata myös sähköisesti. Kävijätutkimusten avulla pyritään kehittämään museon toimintaa, asiakaspalvelua ja näyttelykäynnin kokonaiskokemusta sekä mittaamaan markkinoinnin tehoa eri kanavissa.

Kesällä 2011 taidemuseo oli mukana myös Suomen Museoliiton järjestämässä valtakunnallisessa kävijätutkimuksessa. Lisäksi toteutettiin palautekysely Kluuvien gallerian palveluista.

Avointa asiakaspalautetta kerättiin kaikista näyttelyistä toimipisteiden palautelaatikoihin. Myös internetin kautta oli mahdollisuus antaa palautetta.

Kesällä Kampin metroaseman vitriinissä ohikulkijoita viihdytti Pekka Jylhän teos *Mitä se kiire on?* Vitriinin yhteydessä oleva näyttöpiste keräsi ohikulkijoilta palautetta vitriinin taideteoksesta. Koko vuoden aikana kantaa otti 33 313 ohikulkijaa.

Museokauppa

Museokaupan vuosi 2011 oli poikkeuksellinen. Loppuvuoden näyttelyaiheet mahdollistivat näyttelyteemojen tuotteistamisen monipuolisesti. Perinteisten postikorttien lisäksi taidemuseo sai luvan valmistaa ensimmäistä kertaa mm. Akseli Gallen-Kallelan *Ad Astrata* myyntijulisteen. Muista kyseisen taiteilijan aiheista teetettiin tulitikkuaskeja, akryylisiä teosjäljennöksiä, muistikirjoja ja matkalaukun osoitelappuja.

Edellisenä vuonna tuotetut heijastimet museon logosta osoittautuivat myyviksi artikkeleiksi pimeän kauden alkaessa. Myynnillisesti loppuvuosi osoittautui erinomaiseksi menestykseksi suuren kävijämäärän ansioista.

Julkaisu-toiminta

Vuoden 2011 aikana julkaistiin kaksi omaa näyttelyjulkaisua *Akseli Gallen-Kallela* sekä *Värin voima* -näyttelyistä. Anna Tuorin näyttelyn julkaisu tehtiin Tampereen taidemuseossa ja Hannes Heikuran näyttelyn yhteydessä julkaistiin Mustan Taiteen kustantama kirja *Hannes Heikura – Dark Zone*.

Kokoelmanäyttelyiden yhteydessä julkaistiin kaksi kokoelmaluetteloa. *Kokoelma Bäcksbacka – Helsingin taidemuseon sydän* -luettelo esittelee Katarina ja Leonard Bäcksbackan alkuperäislahjoituksen vuodelta 1976 sekä siihen lisätyn lisälahjoituksen vuodelta 1977. Helsingin taidemuseon entiset johtajat ovat kirjoittaneet luetteloon artikkelit kokoelman keskeisistä taiteilijoista. Christina Bäcksbacka kirjoitti asiantuntija-artikkelin kokoelman merkityksestä ja elinkaaresta Helsingin taidemuseossa.

Katriina Salmela-Hasánin ja David Hasánin kokoelmajulkaisu sisältää kattavan kokoelmaluettelon lisäksi joukon artikkeleita, jotka kertovat elävästi kokoelman lahjoittajapariskunnan elämästä ja taidekokoelman synnystä.

Helsingintaidemuseo.fi -lehti ilmestyi vuoden aikana kolme kertaa. Ensimmäinen lehti oli normaalia paksumpi ja se sisälsi runsaasti artikkeleita intialaisesta nykytaiteesta ja avasi kävijöille *Samaan aikaan Intiassa* -näyttelyn taustoja. Kesän ja syksyn lehdissä kerrottiin taidemuseon eri toiminnoista: näyttelyistä ja niiden taustoista, kokoelmista ja julkisesta taiteesta sekä Kluuvin gallerian ohjelmistosta. Lehden jakelupisteitä olivat museoiden omien tilojen ja Tennispalatsin lisäksi kaupungin kirjastot, infopisteet sekä neljä metroasemaa. Lehden painosmäärät olivat 15 000–26 000 kpl. Kesän numerosta lähtien lehdestä ilmestyi myös verkkoversio taidemuseon nettisivuilla.

Kävijämäärät 2011

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Meilahti	30 000	17 453	– 15 547
Tennispalatsi	100 000	90 631	– 9 369
Kluuvin galleria	7 000	6 269	– 731
Kävijät yhteensä	140 000	114 353	– 25 647
Näyttelyt, kpl	20	23	3

Numerosta 2/2011 lähtien *Helsingintaidemuseo.fi* -lehti oli luettavissa myös verkkolehtenä.

Museopedagogia ja asiakaspalvelu

Asiakaspalvelu

Asiakaspalveluhenkilökunta huolehtii museoyleisön laadukkaasta ja saavutettavasta palvelusta taidemuseon kaikissa toimipisteissä. Päätehtäviensä, näyttelykävijöiden vastaanottamisen ja teosturvallisuudesta huolehtimisen lisäksi asiakaspalveluhenkilökunta hoitaa myös naulakko-palveluja, lipunmyyntiä, museokauppaa ja erilaisten yleisötilaisuuksien järjestelyjä.

Erityisesti vuonna 2011 asiakaspalvelua työllistivät loppuvuoden suositut näyttelyt, joissa noudatettiin tiukkoja turvallisuusmääräyksiä. Näyttelyvaihtojen aikana asiakaspalveluhenkilökunta on myös mukana purku- ja rakennustöissä museoteknisen henkilökunnan apuna.

Museon asiakaspalvelutehtävissä työskenteli vakinaisesti neljä palveluvastaavaa, kaksi kassanhoitajaa ja yhdeksän näyttelyvalvojaa sekä yhteensä kymmenkunta määräaikaista työntekijää.

Museopedagogia

Museopedagogian tehtävä on museon mission mukaisesti luoda mahdollisuuksia ihmisen ja kuvataiteen merkitykselliselle kohtaamiselle. Tätä tehtävää toteutetaan tukemalla elämyksellistä museokäyntiä ja tarjoamalla tilaisuuksia visuaalisen lukutaidon harjoittamiselle ja kehittämiseksi.

Museopedagogisessa tiimissä työskenteli vuonna 2011 seitsemän kokopäiväistä, kaksi osa-aikaista projektityöntekijää sekä yli kymmenen tuntipalkalla työskentelevää opasta ja työpajaopasta.

Vuonna 2011 museopedagogian erityisiä kohderyhmiä olivat peruskoulun 9.-luokkalaiset, vanhukset, nuoret ja maahanmuuttajat. Babel-työpajat jatkuivat kolmatta vuotta ja tavoittivat yhä uusia kieliryhmiä ja erityisesti koululaisia. Museossa aloitti säännöllisen toimintansa uusi eläkeläisten ryhmä, Keskiviikkokerho ja Nuorten ryhmä Tennari laajeni entisestään syksyllä toteutetun julkisen haun avulla. Valtakunnallisella mielenterveysviikolla järjestettiin tapahtumapäivä, jossa käsiteltiin taidetta hyvinvoinnin lähteenä monesta eri näkökulmasta.

Museopedagogia näyttelytoiminnan tukena

Näyttelytoiminnassa museolehditorit olivat mukana entiseen tapaan näyttelyprojektien eri vaiheissa, suunnittelusta toteutukseen. Tavoitteena oli tarjota yleisölle mielekkäitä näyttelykokonaisuuksia, joissa on tarjolla

sopivassa suhteessa tietoa, toimintaa ja oheishohjelmia taiteen tulkinnan apuvälineiksi.

Museopedagoginen osasto vastasi taidemuseon näyttelyiden teksti-informaation laatimisesta. Tämä informaatio sisältää näyttelyn lähtökohdat esittelevän johdantotekstin ja sen lisäksi tarpeen ja näyttelyn laajuuden mukaan muuta tietoa joko näyttelyseinillä tai erillisinä, mukaan otettavina tai lainattavina painotuotteina.

Kultainen metsä -näyttelyn yhteydessä haluttiin antaa tilaa myös yleisön äänelle kuulua ja näkyä. Näyttelyyn tehtiin toiminnallinen tila, jossa sai kirjoittaa ja piirtää omia metsämuistoja sekä jättää ne toisten katseltavaksi ja luettavaksi. Tilassa saattoi myös levähtää ja lukea näyttelyyn liittyvää kirjallisuutta.

Kaikkien näyttelyiden yhteyteen järjestettiin monipuolista ohjelmaa: työpajoja, opastuksia, luentoja, konsertteja ja tanssiesityksiä. Ohjelmien tuottamisessa tehtiin yhteistyötä Helsingin seudun kesäyliopiston, Suomen mielenterveysseuran, Plan Suomi säätiön, taiteilijoiden, Uudenmaan alueen taidemuseoiden ja monien muiden toimijoiden kanssa.

Oheishohjelmat ja työpajat on esitelty kokonaisuudessaan sivulla 27.

Yhdeksäsluokkalaiset

Taidemuseo tarjosi syksyllä kaikille Helsingin 9.-luokkalaisille maksuttoman museokäynnin, joka sisälsi opastuksen *Akseli Gallen-Kallela* sekä *Värin voima* -näyttelyihin, matkat museon ja koulun välillä sekä näyttelyyn liittyneen opetusmateriaalin. Tämä kädenojennus koulujen kulttuuri- ja kasvatukseen on osa taidemuseon visuaalisen lukutaidon kampanjaa, jonka tavoitteena on taata peruskoulunsa päättämässä oleville nuorille mahdollisimman helposti saavutettava ja merkityksellinen museokokemus sekä toivottaa heidät tervetulleiksi näyttelyihin jatkossakin.

Keskiviikkokerho

Keskiviikkokerho on eläkeläisten taideryhmä, joka kokoontuu joka toinen viikko ja tutustuu näyttelyihin, julkisiin taideteoksiin ja taidekentän tapahtumiin sekä toimijoihin. Ryhmä keskustelee, työskentelee kuvallisesti ja tapaa taiteilijoita ja muita asiantuntijoita. Syksyllä 2011 aloittanut ryhmä tutustui mm. Paavo Halosen näyttelyyn taiteilijan opastamana Kluuvin galleriassa, Akseli Gallen-Kallelan näyttelyyn museonjohtajan johdattamana ja kokeili erilaisia kuvataidetekniikoita museon työpajassa.

Nuorten ryhmä Tennari

Tennari-ryhmä on taidemuseon nuoria osallistava ohjelma. Se tarjoaa nuorille mahdollisuuden ilmaista vapaasti mielipiteitään ja ideoitaan, kysyä kysymyksiä, oppia kokeillen ja tarkastella maailmaa luovasti. Nuoret pääsevät myös tutustumaan museoympäristöön. Ryhmä laajeni syksyllä 2011 järjestetyn haun kautta noin 10 nuoren ryhmäksi. Nuoret tuottivat taiteilijahaastatteluita ja muuta näyttelyihin liittyvää videomateriaalia, tekivät maalauksia, jotka olivat esillä museon tiloissa ja suunnittelivat pelin museon lehden takakanteen.

Babel-työpajat

Kulttuurisen saavutettavuuden edistämiseksi taidemuseo jatkoi vuonna 2009 alkaneita Babel-työpajoja. Hankkeelle saatiin toiseen kertaan Museoviraston myöntämä museoiden innovatiivisten hankkeiden valtionavustus, jonka avulla pystyttiin edelleen kehittämään toimintaa ja palkkaamaan projektikoordinaattori. Vuonna 2011 Babel-työpajat vakiintuivat sekä taidemuseon näyttelyihin liittyviksi viikonloppupajoiksi että kouluille suunnatuksi palveluksi, jota hyödynnetään varsinkin vieraiden kielten opetuksessa.

Babel-pajojen vetäjinä toimivat Suomeen eri maista muuttaneet taiteilijat, suunnittelijat ja taidekäsityöläiset, jotka opettavat pajoissa omalla kielellään. Pajoihin ovat tervetulleita vetäjän oman kieliryhmän lisäksi kaikenkieliset kävijät.

Opastukset ja työpajat

Taidemuseossa pidettiin yhteensä 626 opastusta, joista 186 oli yleisöopastuksia, 181 koululaisryhmille pidettyjä opastuksia ja 259 muita tilattuja opastuksia.

Viikoittaisten yleisöopastusten lisäksi ohjelmistossa oli näkökulmaopastuksia, varttiopastuksia ja verbaalisen

kielen rinnalle taiteen kieltä käyttäviä laulu-, runo- ja tanssiopastuksia. Niillä muusikko, runonlausuja ja tanssija esittivät oman tulkintansa taideteoksesta ja kutsuivat myös yleisön tähän tulkintaan mukaan. *Akseli Gallen-Kallela ja Värin voima* -näyttelyssä järjestettiin myös perheen pienimmille tarkoitettuja satuopastuksia.

Näyttelyopastusten lisäksi opastuksia järjestettiin julkisiin taideteoksiin liittyen. Lukiolaisten taidesuunnistus tutustutti koululaisia Helsingin ydinkeskustan julkisiin taideteoksiin ja sisälsi myös käynnin Kluuvin galleriaan. *Valtiomiehiä ja alastomia naisia* -kierrokset taas tarkastelevat sukupuoliroolien esittämistä kulttuurihistoriallisessa kontekstissa. Helsinki-päivänä järjestettiin kaupungin kokoelmiin kuuluvien, kaupungintalolle sijoitettujen muotokuvien näyttely ja opastuskierrosia.

Museopedagogian julkaisut

Vuonna 2011 museopedagoginen osasto tuotti paljon erilaista materiaalia näyttelykävijöiden iloksi. Bäcksbäckan kokoelman teoksista julkaistiin lapsille suunnattu kokoelmaluettelo *Ihminen ja kaupunki – Kokoelma Bäcksbäckan lapsille*. *Kultainen metsä* -näyttelyyn tehtiin opaskirja kolmella kielellä ja *Akseli Gallen-Kallela ja Värin voima* -näyttelyihin opetusmateriaalia, jota pystyi tulostamaan myös nettisivuilta. Lisäksi toimitettiin lukuisia erilaisia julisteita ja käsiohjelmaa oheisohjelmiin liittyen.

Saavutettavuus

Taidemuseo kehittää jatkuvasti saavutettavuuttaan. Museoon tuleminen ja näyttelyihin tutustuminen pyritään tekemään erilaisille yleisöille mahdollisimman helpoksi ja antoisaksi. Näyttelyihin halutaan houkutella myös sellaisia yleisöryhmiä, jotka helposti jäävät taiteesta ja kulttuurista syrjään. Samalla huolehditaan, että museotilat ja -palvelut ovat myös fyysisesti mahdollisimman saavutettavia.

Kultainen metsä -näyttelyssä asiakkaat saivat muistella metsäkokemuksiaan. © HTM / Hanna Kukorelli

Tekniikka

Museomestarit

Museomestareita työllistivät eniten näyttelyvaihdot, joita oli sekä Meilahdessa että Tennispalatsissa yhteensä kahdeksan. Useat näyttelyt olivat arkkitehtuuriltaan ja ripustuksen osalta erittäin vaativia. Tämän vuoksi rakennustöissä käytettiin paljon myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Tiivistä yhteistyötä taiteilijoiden kanssa tehtiin mm. *Samaan aikaan Intiassa* -näyttelyn yhteydessä. Museomestarit tutustuivat konservattoreiden kanssa osaan tulevista näyttelyistä etukäteen. Maaliskuussa käytiin Tampereella katsomassa Anna Tuorin näyttelyä ja marraskuussa Pariisissa tutustuttiin *Lelun Lumo* -näyttelyn lisäksi Musée d'Orsayn ja Les Arts Decoratifs -museon näyttelyihin. Tammikuussa tutustuttiin Pietarissa rakenteilla olevaan Eremitaasin taidemuseon varastokeskukseen ja Venäläisen taiteen museon näyttelyihin.

Museomestareiden vastuulla olivat näyttelyiden teknisen toteutuksen lisäksi kiinteistöihin liittyvät talotekniset tehtävät, taideteosvarastojen ylläpito sekä turvallisuuteen liittyvät tehtävät. Taidemuseon tekniikka toteutettiin yhdessä Oiva Akatemian kanssa koko taidemuseon henkilökunnalle suunnatun turvallisuuskoulutuksen. Myös ilmastointiremontti Tennispalatsissa ja Meilahden museon remontti työllistivät museomestareita. Lisäksi teosvarastoon rakennettiin uusi toimisto- ja pakkaushuone.

Vuoden aikana museomestarit huolehtivat neljän näyttelyn teoslainojen kuljetuksista ympäri Suomea. Kokoelmatoiminnan parissa pääasiassa työskentelevän museomestarin tehtäviin kuuluivat virastoihin ja laitoksiin sijoitettavien teosten kuljetukset ja ripustukset. Teoksia myös palautui kaupungin virastoista taidemuseoon remonttien ja muutosten ajaksi.

Taidemuseolla työskenteli viisi vastaavaa museomestaria. Museomestareilla oli apunaan siviilipalvelusmies, joka työskenteli sekä kokoelma- että näyttelytoiminnan parissa. Lisätyövoiman palkkaamista näyttelyvaihtoihin Seuren kautta jatkettiin.

Konservointi

Kaupungin eri virastoissa oli tänäkin vuonna runsaasti muuttoa ja remontteja. Niiden yhteydessä taideteokset siirrettiin taidemuseon tiloihin ja tarkastettiin. Teoksia konservoitiin yhteensä 162 kpl. Eniten teoksia kunnostettiin Ympäristökeskukseen ja Malmin sairaalaan. Teosten lisäksi useat kehukset tarvitsivat huoltoa, konservointia tai uusimista.

Kokoelmista kunnostettiin lainattavaksi 56 teosta, joista 20 oli paperipohjaisia teoksia ja loput maalauksia. Pisimmän matkan tekivät New Yorkin NYK American Scandinavian Foundationin näyttelyyn lokakuussa kuriirin mukana matkanneet kaksi teosta.

Julkisista teoksista Miika Nyysösen teoksen *Jeans* konservoinnin parissa jatkettiin päiväkotikiinteistössä. Konservattori osallistui myös uusien julkisten taideteosten valmisteluun mm. ohjeistamalla taiteilijoita säilyvyyden näkökulmasta. Kaupungintalon ruokalan ja valtuustosalin remonttien aikana annettiin konsulttiapua teoksien suojaamista koskien.

Näyttelytoiminnan parissa työskentelevät konservattorit huolehtivat Tennispalatsin ja Meilahden näyttelyiden teostarkastuksista, sekä museon uusien taidehankintojen dokumentoinnista ja konservoinnista. Konservattorit vastasivat jo näyttelyiden suunnitteluvaiheesta siitä, että taideteosten asettamat erityisvaatimukset otettiin ripustuksessa ja rakenteissa huomioon. Taideteokset tarkastettiin ennen ja jälkeen näyttelyn ja konservattorit huolehtivat teosturvallisuudesta myös näyttelyiden aikana. Useiden näyttelyiden vaihdoissa tarvittiin myös kokoelmatoiminnan parissa pääasiassa työskentelevien konservattoreiden apua.

Näyttelyistä suurimpia konservointiprojekteja olivat *Akseli Gallen Kallelan* -näyttely, paperikonservattoria ja kehystäjä työllistivät eniten *Hannes Heikura ja Kultainen metsä* -näyttelyt, joiden kehystys tehtiin kokonaisuudessaan taidemuseolla. *Galleriassa ja kotona* -kokoelmanäyttely työllisti eniten kokoelmatoiminnan parissa työskenteleviä konservattoreita.

Konservattorit osallistuivat ICOM-CC:n järjestämään konferenssiin "Cultural Heritage / Cultural Identity: the Role of Conservation", joka pidettiin Lissabonissa syyskuussa ja Pohjoismaisen konservattoriiliiton Suomen osaston koulutuspäivään Kansallismuseossa marraskuussa.

Meilahden konservointilaitoksella työskenteli neljä konservattoria, joista kaksi vuorotteli osa-aikaisina loka-kuusta 2011 alkaen. Tennispalatsin konservointilaitoksella työskenteli kaksi konservattoria, sekä lisäksi kehystäjä kahtena päivänä viikossa. Konservoinnissa oli työharjoittelussa maalausconservoinnin opiskelija, pääasiallisena työtehtävänään Herttoniemen ala-asteelle sijoitetun Yngve Bäckin suurikokoisen maalauksen *Kolme seppää* konservointityö. Esinekonservattorin palveluja tarvittiin ja ostettiin myös vuoden aikana.

Kokoelmatoiminta

Taidemuseo kartuttaa, ylläpitää ja pitää esillä taidekokoelmiaan. Taideteoshankintoihin on taidemuseolla kolme määrärahaa: julkista taidetta ja julkisia veistoksia kartutetaan Julkisten taideteosten hankinta -määrärahalla. Karttuvaan kokoelmaan hankitaan taideteoksia Kokoelmien uushankinnat -määrärahalla ja vuodesta 2011 lähtien myös Sijoitettavan taiteen hankinta -määrärahalla. Sijoitettavan taiteen hankinta -määräraha kohdistetaan

nimensä mukaisesti juuri virastoihin ja laitoksiin sijoitettavaksi tarkoitettuihin teoksiin.

Vuonna 2011 uudistettiin vuodelta 1991 peräisin oleva kaupunginhallituksen päätös prosenttirahakäytännön soveltamisesta Helsingissä.

Kaupunginjohtaja asetti johtajistokäsittelyssä 22.6.2011 prosenttirahatyöryhmän valmistelemaan prosenttirahakäytäntöjen ajantasaistamista. Työryhmän tehtävä oli kuvata nykyiset prosenttirahakäytännöt, vastuutahot, prosenttiperiaatteen soveltamisalue sekä sen tuli esittää ehdotuksensa siitä, miten prosenttirahakäytäntöjä jatkossa sovelletaan. Taustalla oli kaupunginvaltuuston strategiaohjelman kirjaus prosenttiperiaatteen soveltamisesta. Työryhmän sai työnsä valmiiksi 15.11.2011 mennessä ja kaupunginhallitus vahvisti periaatteet kokouksessaan 12.12.2011.

Päätökseen sisällytettiin prosenttiperiaatteen käytön mahdollisuus uusilla projektialueilla. Näille voidaan määrittellä asemakaava- ja tontinluovutusvaiheessa rakentamisaikaisiin kulttuuriprojekteihin ja pysyviin taidehankintoihin kerättävä rahoitusosuus. Pysyissä taidehankinnoissa vetovastuu on taidemuseolla ja tilapäisissä Helsingin kulttuurikeskuksella. Vuonna 2011 prosenttirahateoksia valmistui yhteensä kuusi.

Taidemuseon omia julkisen taiteen hankkeita valmistui kaksi, Hanna Vihriälän kolmiosainen teos *Laidunmaa* sekä Anne Meskanen teos *Paluu tulevaisuuteen*.

Taidemuseon kokoelmatoiminta oli mukana näyttelytoiminnassa kolmella kokoelmanäyttelyllä: *Galleriassa ja kotona* -näyttely esitteli Katarina ja Leonard Bäcksbackan lahjoituskokoelmaa uudessa valossa, ripustuksen oli suunnitellut taiteilija Viggo Wallensköld. Samaan aikaan valikoima teoksia Katriina Salmela-Hasánin ja David Hasánin kokoelmasta oli esillä, ensimmäistä kertaa. Loppuvuodesta *Usko tai älä* -näyttely esitteli valikoiman uudisostoja viimeisen viiden vuoden ajalta. Nämä kolme näyttelyä olivat esillä Taidemuseo Meilahdessa.

Kuten aikaisempina vuosina kokoelmatoiminto vastasi myös lukuisiin taiteeseen ja kokoelmiin liittyviin kyselyihin, jotka tulivat yksityishenkilöiden, tutkijoiden sekä muiden museoiden tahoilta.

Anne Meskanen-Barmanin teos *Paluu tulevaisuuteen* julkistettiin Jätkäsaarella.
© HTM / Pekka Barman

Uudet hankinnat

Taidemuseon kokoelma karttuu uusilla teosostoilla vuosittain. Karttuvan kokoelman hankintoja valmistele taidemuseossa kahdeksanjäseninen taidehankintaryhmä. Vuoden 2011 lopussa taidemuseon kokoelmissa oli kaikkiaan 8851 teosta (vuonna 2010 8779 teosta). Luettelo hankinnoista ja lahjoituksista vuodelta 2011 on toimintakertomuksen lopussa (ks. s. 30).

Teosten sijoitukset kaupungin tiloihin ja lainat muille näyttelyjärjestäjille

Uusia taideteosten sijoituksia tehtiin 22 kohteeseen yhteensä 93 kappaletta. Taidetta sijoitettiin mm. Sosiaaliviraston uuteen Oulunkylän perhetukikeskukseen sekä kaupungin remontoituihin tiloihin kuten Nuorisasiankeskuksen hallintoon, rakentamispalvelu Staraan sekä Suomenkieliseen työväenopistoon. Työväenopiston teoskokonaisuus vaihdettiin kokonaan uuteen lukuun ottamatta opistotalon vuoden 1959 maalaukskilpailun voittanutta Sam Vannin teosta *Contrapunctus*, joka konservoitiin vuonna 2009.

Kaupungin toimitilojen uudelleenjärjestelyt jatkuivat edellisvuosien tapaan vilkkaana. Taidemuseon kokoelma-toiminto huolehtii sijoitetuista taideteoksista myös virastojen muuttojen ja remonttien aikana. Taidemuseo vastaa taideteosten siirroista, välivarastoinneista sekä niiden uudelleensijoittelusta. Taidemuseon konservointi huolehtii virastoihin sijoitettujen taideteosten konservoinnista ja kehystyksestä. Vuosittain ollaan tekemisissä keskimäärin viidenkymmenen viraston kanssa pelkästään erilaisten muutosten yhteydessä. Kesällä 2011 kaupungintalon

kolmen kerroksen kaikki teokset siirrettiin suojaan remontin ajaksi sekä loppuvuonna huolehdittiin kaupungin kirjaamopalveluiden keskittämisen seurauksena teosten uudelleen järjestelyt kaupungintalon 1. kerroksessa. Kaupungintalokorttelissa muuttivat myös mm. Kiinteistöviraston toimipiste Katariinankadulta Fabianinkadulle sekä Oikeuspalvelut Aleksanterinkadun tiloihin. Näiden lisäksi taidemuseota työllistivät kymmenet pienemmät muutot ja remontit mm. kouluissa ja kirjastoissa.

Taideteoslainausta on myös yksi kokoelmatoiminnon tarjoamista palveluista. Vuonna 2011 muille museoille ja instituutioille lainattiin 23:een eri näyttelyyn yhteensä 56 teosta. Ulkomaille teoksia lainattiin mm. American Scandinavian Foundationin *Luminous Modernism* -näyttelyyn New Yorkiin. Kotimaassa kokoelmista lainattiin teoksia mm. Turun kulttuuripääkaupunkivuoden päänäyttelyyn Logomoon sekä Suomen Lääkäriliittoon ja Sigrid Juséliuksen säätiöön korvaamaan heidän tiloistaan lainattuja taideteoksia *Akseli Gallen-Kallela* -näyttelyn Euroopan kierron ajaksi.

Valtakunnalliset hankkeet, kokoelmahallinta-järjestelmä ja kuva-arkisto

Eri kokoelmahallintajärjestelmiin tutustumista jatkettiin vuonna 2011. Helsingin taidemuseo on mukana valtakunnallisessa Museo 2015 -hankkeessa. Museo 2015 on Museoviraston yhteistyössä Valtion taidemuseon ja Suomen museoliiton kanssa johtama hanke, joka toteutetaan vuosina 2011–2015. Hankkeen päätavoitteita ovat museoiden kokoelmahallinnan prosessien yhtenäistäminen, museoiden kokoelmahallinnan kokonais-

Mauri Kuitulan teos *Kaadettu* (2008) on sijoitettu Helsingin kaupungin oman rakentamispalvelun Staran sisääntuloaulaan. © Helsingin taidemuseo / Hanna Kukorelli

Salmisaarenrannassa sijaitseva Maria Dunckerin toteuttama teos Liian painavat vieraat koostuu kuudesta eläintä muistuttavasta veistoksesta. © HTM / Maija Toivanen

arkkitehtuurin laatiminen sekä edellytysten luominen yhteisen kokoelmahallintajärjestelmän hankintaan ja käyttöönottoon. Taidemuseon kokoelma-amanuessi on hankkeen kokonaisarkkitehtuuryöryhmän jäsen. Museo 2015 -hanke toteutetaan opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella.

Toinen valtakunnallinen hanke, jota taidemuseossa valmistellaan, on Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanke. Tämän hankkeen tavoitteena on saada museoiden aineistoja osaksi KDK:n asiakasliittymää ja siten yleisön saavutettavaksi.

Näiden hankkeiden onnistuneessa toteuttamisessa on tärkeää, että mahdollisimman paljon kokoelmista on kuvattuna ja digitalisoitu. Taidemuseon teoksista on vuoden 2011 loppuun mennessä digitoitu 41 %, kuvattujen teosten osuus on hieman suurempi. Kaikkiin 2000-luvulla ostettujen teosten kuviin on myös liitetty niiden metatiedot, ja sekä lepo- että käyttöarkiston kuvat on asianmukaisesti käyty läpi ja luetteloitu.

Vuoden 2011 aikana kuvattiin runsaasti talletukseen meneviä teoksia. Uudisostojen ja lainaan lähtevien teosten kuvaamista jatkettiin normaalisti. Kesän aikana kuvattiin julkisen taiteen teoksia. Myös näyttelytoimintaa dokumentoitiin kuvaamalla näyttelyiden avajaiset ja ripustukset. Ostopalveluna toteutettiin 2000-luvun teosten digitointiprojektia, jota jatketaan vuonna 2012. Vuonna 2011 projektiin saatiin rahoitustukea opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Taidemuseo tulee vuoden 2012 aikana siirtymään taideteosten kuvaamisesta täysin digitaalikuvaukseen

ja laakafilmille kuvaamisesta tullaan luopumaan. Tämä tuo säästöjä sekä työajassa että kustannuksissa. Samalla kuvien laatu paranee entisestään.

Julkiset veistokset ja julkinen taide

Kaupungin puisto- ja katualueilla olevat julkiset veistokset ovat näkyvä osa kaupunkitilaa ja näkyvin osa taidemuseon kokoelmia. Julkisen taiteen hankkeilla taidemuseo osallistuu mielenkiintoisten, kauniiden ja toimivien kaupunkiympäristöjen rakentamiseen.

Vuonna 2011 taidemuseo oli mukana useiden julkiseen tilaan sijoitettavien taideteosten valmistelussa ja toteutuksessa. Taidemuseo toimi hankkeesta riippuen projektin tilaajatahona, lahjoituksen tai deponoinnin valmistelijana tai taiteilijavalintaan ja toteutukseen liittyvänä asiantuntijana.

Julkisten taideteosten toteutuksessa yhteistyö eri virastojen välillä on tärkeää. Yhteistyötä tehdään Rakennusviraston, Kiinteistöviraston ja Kaupunkisuunnitteluviraston kanssa. Hyviksi todetut toimintatavat ovat olleet käytössä hankkeiden läpiviennissä. Vuonna 2011 näitä toimintatapoja hiottiin prosenttirahakäytäntöjen osalta. Prosenttiryhmässä tarkennettiin hankintaprosesseja ja virastojen rooleja.

Tulevina vuosina ja vuosikymmeninä Helsingissä rakennetaan useita uusia aluekokonaisuuksia, kuten Jätkäsaari, Kalasatama ja Hernesaari. Kalasatamassa on jo aloitettu taidehankkeiden toteutus uusien prosenttikäytäntöjen mukaisesti.

Taidemuseon omat julkisen taiteen hankkeet

Taidemuseolla on käytössään julkiseen taiteeseen varatut määrärahat, joita käytetään ensisijaisesti ulkotilaan sijoitettaviin teoksiin. Useimmiten teokset ovat varta vasten sijoituspaikkaansa suunniteltuja teoksia, jotka ovat syntyneet luonnosmenettelyn pohjalta, mutta taidemuseo voi myös ostaa ja sijoittaa valmiita taideteoksia.

Vuonna 2011 valmistui kuvanveistäjä Anne Meskasen teos *Paluu tulevaisuuteen* Jätkäsaaren vanhaan, kiinteistöviraston kunnostamaan puhelinkoppiin sekä kuvanveistäjä Hanna Vihriälän Malminkartanon aukioille toteutettu teoskokonaisuus *Laidunmaa*.

Lisäksi tehtiin kaksi hankintaa, joista Bjarne Lönnroosin veistokselliselle *Näköalatuolille*, haetaan vielä pysyvää sijoituspaikkaa. Ola Kolehmainen teos *Untitled (Min 5+6)* sijoitetaan Malmin kirjastoon.

Vuoden 2011 aikana pantiin alulle useita julkisen taiteen hankkeita, joiden valmistuminen ajoittuu seuraaville vuosille.

Rakennushankkeiden budjeteista kustannetut julkiset taidehankinnat

Helsingin kaupungin omien julkisten rakennushankkeiden budjeteista käytetään yksi prosentti taidehankintoihin ja ympäristökohteissa (kadut ja puistot) rakennuttajan ja taidemuseon keskinäisten neuvottelujen mukainen

summa. Rakennushanke voi myös olla peruskorjaus. Taidemuseo toimii näissä hankkeissa asiantuntijana ja eri osapuolten välisen yhteistyön koordinoijana. Taideteokset liitetään yleensä taidemuseon kokoelmiin. Prosenttirahankintojen prosessissa ovat mukana myös käyttäjähalintokunnat.

Taidemuseon kokoelmiin liitettiin vuoden 2011 aikana kuusi prosenttirahoin kustannettua, julkisiin rakennuksiin sijoitettua tilausteosta: Salmisaarenrantaan, uusien toimistorakennusten edustalle valmistui kuvanveistäjä Maria Dunckerin kuusi massiivista, kivenjärkeistä toteutettua hahmoa *Painavat vieraat*. Hietaniemenkadun päiväkotiiin valmistui taiteilija Tamara Piilolan suurikokoinen maalaus *Virginian puu (viisaus, tieto ja salaisuudet)*. Finlandia-talon muutostöihin liittyen valmistui kuvanveistäjä Kimmo Schroderuksen ruostumattomasta teräksestä toteuttama reliefi *Risteys* ja päiväkoti Pajalahteen valmistui taiteilija Mikko Hintzin teoskokonaisuus *Lentävä puutarha*. Näiden lisäksi sai päiväkoti Koralli kaksi taideteosta; taiteilija Markus Rissasen seinämaalauksesta ja lattiapinnoista koostuvan teoksen *Koralli-muralli* sekä taiteilija Lotta Määttäsen tekstiilimateriaaleista toteutetun *Kaksi kukkaa*.

Vuonna 2011 valmistui myös merkittävä, taiteilijan suunnittelema rakenne. Ruoholahden uuden sillan, *Länsilinkin*, muodon ja ulkokuoren on suunnitellut kuvanveistäjä Martti Aiha. Silta ei tullut osaksi taidemuseon kokoelmia.

Taiteilija Markus Rissasen teos Koralli-muralli löytyy Päiväkoti Korallista.

Viktor Janssonin suihkulähdeveistokset palautettiin konservoinnin jälkeen Esplanadille. Kuva: Teija Mononen

Martti Aihan suunnittelema silta Länsilinkki valmistui Ruoholahteen. © Helsingin taidemuseo / Hanna Kukorelli

Käynnissä olevat hankkeet

Vuonna 2011 ei julkistettu taidekilpailuja, mutta sen sijaan taidemuseo oli yhdessä muiden kaupungin virastojen kanssa niitä valmistelemissa. Aiheina olivat muun muassa Töölönlahden ja Kalasataman alueet. Lisäksi taidemuseo on WDC-vuoden tiimoilta ollut mukana mm. Unioninkadun akseliin erilaisten taidehankkeiden valmistelussa.

Julkisen taiteen ylläpito ja huolto

Ilman saasteiden lisääntyminen, taideteosten moninaiset materiaalit ja valmistusmenetelmät sekä runsaslumiset talvet ovat tehneet ulkotiloissa olevien julkisten teosten ylläpidosta ja huollosta entistä haastavampaa. Asian tiimoilta taidemuseo järjesti marraskuussa Helsingin kaupungin rakennusviraston ja Staran yhteyshenkilöille tapaamisen. Taidemuseo on sopinut HKR:n Stadi siistiksi -projektin kanssa ulkoveistosten töhryjen puhdistamiseen ja uusien veistosten töhrysuojaukseen liittyvästä yhteistyöstä.

Julkisten veistosten teoskorjauksia tehtiin useita. Varresta katkennut Pekka Kauhasen *Tuoksuva askel* -veistos korjautettiin taidevalajalla. Veistoksen palautus takaisin paikoilleen Kurkimäen Karpalopolon aukiolle ei onnistunut, koska veistoksen jalustan pronssinen kansilevy oli varastettu sillä välin, kun veistos oli korjattavana ja lainassa näyttelyssä. Meilahden taidemuseon puiston kunnostustöiden yhteydessä Alpo Jaakolan *Avoin syli* -kippenkki siirrettiin. Kampintorin *Kohtauspaikka*-teokselle teetettiin uusi pronssikannu kadonneen tilalle ja teoksen tiiliseinä vaurioitunut kuviofriisi jouduttiin väliaikaisesti suojaamaan akryylilevyllä. Puotinharjun ostoskeskuksen paikoitusalueen *Pakokaasu*-veistos suoritettiin. Kluuvinkävelykadun *Fazerin kukko* -veistos joutui pakettiauton kolhimaksi ja veistoksen tukirakenteita jouduttiin tarkistamaan. Pekka Jylhän *Odotus*-veistos Kaivopuistossa puhdistettiin ja kiillotettiin äitienpäivän juhlallisuuksia varten.

UKK-muistomerkin vesiallas tyhjennettiin vedestä jälleen kerran ja se katettiin talvea varten. Allas on ollut

peitettyä myös kahtena aikaisempana talvena lumen ja jään aiheuttamien huolto-ongelmien vuoksi. Stara korjautti lumen aurauksesta syntyneet vauriot presidentti Relanderin muistomerkin Hesperian esplanadilla.

Mannerheimin patsaan jalustan etuosan kannanveistöstä töhryä ei ole saatu kokonaan puhdistettua useista ammattilaisten yrityksistä huolimatta. *Konsertto Laaksolle* -teos Taka-Töölön urheiluaireen läheisyydessä puhdistettiin useaan kertaan vuoden aikana. Lisäksi spraymaalien sotkuja on siistitty useista muista ulkotiloissa olevista kohteista.

Laila Pullisen *Kevät ihmisessä* -veistos sai uuden paikan Kaupunginteatterin aulan suurten ikkunoiden läheisyydestä, josta se näkyy myös ulos. Veistokselle teetettiin uusi akryylinen jalusta. Alun perin *Kevät ihmisessä* tilattiin 1960-luvulla valmistuneeseen Kallion virastotaloon. Sieltä se siirrettiin Kaupungintalon ala-aulaan, jossa se oli esillä useita vuosia ennen nykyistä paikkaansa.

Asiantuntijapalvelut

Taidemuseo myöntää luvat julkisiin veistoksiin liittyviin tilapäisiin tapahtumiin. Vuonna 2011 myönnettiin lupia mm. seuraaviin tapahtumiin: Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen käsityöalan opiskelijat kutoivat viltit Cedercreutzin *Äidinrakkauten* tammalle ja varsalle ja vällyttivät veistoksen hevokset. Tapahtuma liittyi Tekstiiliopettajaliiton 100-vuotisjuhlaseminaarin projektityöskentelyyn. Havis Amandan lakitusvuorossa vapun aattona oli uuden Aalto yliopiston ylioppilaskunta. Taiteiden yönä Kyösti Kallion patsaan jalusta Eduskuntatalon puistossa oli projisointialustana elokuvateokselle, jossa oli sekä skeittauksen kuvausta että Kyösti Kallioon liittyvää kerrontaa. Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta järjesti uusille opiskelijoilleen perinteiset mursujaiset *Kolmen sepän* patsaalla syyskuussa.

Julkiset veistokset ja muistomerkit kiinnostavat sekä helsinkiläisiä että kaupungissa vierailevia turisteja. Yhdistykset, seurakunnat ja tilaisuuksien järjestäjät pyytävät taidemuseosta aiheeseen liittyviä asiantuntijaluentoja. Taidemuseo on osallistunut vuosittain myös matkailutoimiston järjestämään Helsinki Helppien koulutukseen.

Hallinto

Henkilöstö

Vuoden 2011 aikana taidemuseon palveluksessa oli yhteensä 96 henkilöä, joiden työpanokseksi saadaan siviilipalvelusmiehet mukaan lukien henkilötyövuosiksi muutettuna keskimäärin 68 vuotta.

Vakinaisen henkilökunnan lisäksi taidemuseossa työskenteli määräaikaisissa erimittaisissa sijaisuuksissa ja projektitehtävissä yhteensä 34 työntekijää. Työllistämistukeen perustuvassa työssä oli vuoden aikana kaikkiaan 10 henkilöä ja siviilipalvelustaan oli suorittamassa neljä henkilöä. Vuoden aikana taidemuseossa suoritti harjoitte-

luaan neljä korkeakouluopiskelijaa ja kaksi TET-harjoittelija tutustui työelämään. Vuonna 2011 taidemuseossa työskenteli eripituisissa työsuhteissa, harjoittelijoina tai siviilipalvelustehtävissä yhteensä 11 alle 25 -vuotiasta henkilöä.

Lisäksi viisi henkilöä oli sijoitettuna kaupungin muista virastoista. Tarvittaessa työpalveluja ostettiin myös Seuren kautta. Vuonna 2011 eläkkeelle jäi yksi henkilö. Lisäksi vakinaisesta palveluksesta erosi neljä henkilöä. Vakinaiseen tehtävään palkattiin henkilöstösihteeri ja hallinnon assistentti.

Vakansseja taidemuseolla oli yhteensä 67. Henkilöstön keski-ikä oli noin 43 vuotta.

Taidemuseon urheilulliset naiset osallistuivat ensimmäistä kertaa Naisten Kymppi -tapahtumaan. © Helsingin taidemuseo

Soutumatkalla Vartiosaareen suunnittelemaan toiminnan kehittämistä. © Helsingin taidemuseo

Museoavustaja Tuulikki Halonen jäi eläkkeelle. © Helsingin taidemuseo

Koulutukseen henkilökunta osallistui yhteensä 357 päivänä. Vuoden 2011 sisäisen koulutuksen keskeisin teema oli turvallisuustietoisuuden ja henkilökunnan turvallisuustaitojen parantaminen erityisesti uhkaavissa asiakaspalvelutilanteissa. Henkilökunnalle järjestettiin kaksi turvallisuuskoulutuspäivää yhteistyössä Oiva akatemian ja Eastsec Oy:n kanssa.

Taidemuseon henkilöstötoimikunta kokoontui yhdeksän kertaa ja toimintasuunnitelma vuodelle 2011 toteutettiin suunnitelmien mukaisesti (ks. s. 33). Henkilöstötoimikunnan yksi tärkeistä tehtävistä on järjestää henkilöstölle työhyvinvointia edistävää toimintaa. Taidemuseolta osallistui kolme joukkuetta kaupungin petanque-kisoihin ja edustusjoukkue löytyi myös Naisten Kypmiltä. Lisäksi henkilökunnalle järjestettiin mahdollisuus omakustanteiseen hierontaan työpaikalla sekä kannustettiin vapaa-ajalla liikkumiseen edullisilla Motivus-lipuilla.

Henkilökunnan työhyvinvointipäivää vietettiin keväällä tekemällä risteily Tallinaan, missä pohdittiin toimenpiteitä työyhteisön työhyvinvoinnin parantamiseksi. Syksyllä tyhy-päivänä tehtiin kokopäiväretki Espoon Isoon Vasikkasaareen, jossa tutustuttiin oppaan avustamana saaren historiaan.

Taidemuseo kuului vuonna 2011 tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Asetetut tulostavoitteet toteutuivat 80 %:sti ja tulospalkkiot maksettiin sen mukaisesti 67 henkilölle. Maksimikorvaus oli 1497 euroa. Henkilökuntaa palkittiin myös erinomaisista työtuloksista kannustuspalkkioilla.

Johtokunta

Johtosäännön mukaisesti Helsingin kaupungin taidemuseon johtokunta ja sen alainen Helsingin kaupungin taidemuseo vastaavat kaupungin kuvataidepolitiikasta

ja taidemuseotoiminnasta sekä muista niille määrätystä tehtävistä hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto on valinnut taidemuseolle johtokunnan kaudeksi 2009–2012. Johtokunta kokoontui vuoden 2011 aikana kahdeksan kertaa ja teki 74 päätöstä. Varsinaisten jäsenten osallistumisprosentti kokouksissa oli 68,1 %.

Johtokunnan varsinaisille jäsenille järjestettiin tilakysymyksiä käsittelevä ylimääräinen seminaari 17.1. Seminaarissa apulaiskaupunginjohtaja Tuula Haatainen kertoi johtokunnalle, että Helsinki ryhtyy yhteistyöhön Guggenheim-säätiön kanssa.

Johtokunta teki virkamatkan Venäjälle Pietariin 24.–25.10. Virkamatkalla johtokunta tutustui neljän museon toimintaan Pietarissa sekä Suomi-talossa sijaitsevaan Helsinki-keskukseen. Matkalla johtokunta tapasi useita museoalan toimijoita sekä tutustui museotoimintoihin myös tilaratkaisujen näkökulmasta.

Johtokunnalle järjestettiin julkisen taiteen kierros 24.5. Lisäksi johtokunnan kolme jäsentä osallistui Suomen museoliiton valtakunnallisille museopäiville ja museoliiton 88. vuosikokoukseen Turussa 16.–18.5.

Sähköisen Ahjo-asianhallintajärjestelmän käyttöönoton myötä johtokunta siirtyi sähköisesti toteutettaviin kokouksiin. Ensimmäinen sähköisesti toteutettu kokous pidettiin 23.8.

Talous

Toimintakate, joka on kaupunginvaltuustoon nähden sitova erä, toteutui 100 %:sti sisältäen tulospalkkiorahan.

Tulot ylittyivät *Akseli Gallen-Kallela* ja *Väriin voima* -näyttelyiden ansiosta. Ilmaisperjantait poistettiin kyseessä olevien erikoisnäyttelyiden osalta ja näyttelyissä vieraili neljän kuukauden aikana yli 30 000 maksanutta kävijää.

Vuoden 2011 toteutuneista tuotoista 55 % muodostui pääsylipputuotoista. Museomyymälän osuus oli 28 %. Loput 17 % muodostuu opastusmaksuista, avustuksista ja sponsorituloista. Kaikkien tuottojen toteuma oli 121 %. Tämä on 126 000 e budjetoitua enemmän. Toimintamenoit toteutuivat budjetoidun mukaisesti.

Taidemuseon toiminnallinen ei-sitova tavoite 20 näyttelyä ylittyi kolmella. Uusien julkisten hankkeiden käynnistämisen tavoite, kolme hanketta, ylittyi yhdellä. Kävijätavoite 140 000 kävijää oli taidemuseon sitova toiminnallinen tavoite.

Tavoitteesta toteutui 82 %. Ilmaiskävijöiden osuus kaikista kävijöistä on 55 %. Toteutumatta jääneestä kävijätavoitteesta laadittiin erillinen selvitys.

Tuottavuus, jota mitataan kävijöiden ja toimintakatteuden suhteella, kasvoi vuonna 2011 edelliseen vuoteen nähden. Tämä on hyvä tulos, kun otetaan huomioon että Meilahden ja Tennispalatsin näyttelytilat olivat ilmastointiremonttien vuoksi suljettuina alkuvuodesta yhteensä viisi kuukautta.

Irtaimen omaisuuden perushankinnassa koko investointimäärärahan toteuma oli 98 %.

Taidemuseon kokoelmien uushankintamääräraha sekä sijoitettavan taiteen hankinnat -määräraha käytettiin suunnitelman mukaisesti. Julkisten taideteosten hankintamäärärahan toteuma oli 97 %.

Muut hankinnat -määrärahan käyttö toteutui 99 %:sti. Hankinnat kohdistuivat pääosin taideteosvaraston pakkaushuoneen rakentamiseen ja sen ilmastoinnin laajentamiseen, näyttelyprosessien hallintajärjestelmän hankintaan, sekä muihin laitteistohankintoihin. Määrärahojen käytön vertailutaulukko vuosilta 2006–2011 löytyy lopusta (ks. s. 33).

Taidemuseo laati selonteon sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä arvion merkittävimmistä riskeistä, epävarmuustekijöistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista vuodelta 2011. Lisäksi laadittiin selonteko sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen dokumentoinnista. Taidemuseon sitova toiminnallinen tavoite vuonna 2011 oli kävijämäärä.

Henkilökunta ja johtokunta tutustuivat keväällä uusimpiin julkisiin veistoksiin. Tässä tarkastellaan Lauri Anttilan teosta Helios. © Helsingin taidemuseo

Johtokunnan jäsenet vuonna v. 2011 sekä varsinaisten jäsenten kokouksiin osallistuminen

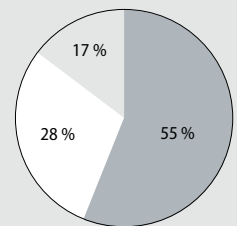
Jäsen	Läsnäolo- kerrat	Osallistumis- prosentti	Kokoukset v. 2011	Varajäsen
Halmetoja Veikko (pj) (vihr)	8	100	8	Vainio Niklas
Helle Kirsi-Leena (vas)	6	75	8	Aaltonen Kauko (10/2011 asti) Jukka Liukkonen (alk. 10/2011)
Häyrinen Raimo (kok, sit)	5	63	8	Savolainen Irja
Krohn Irina (vihr)	0	0	8	Nokkanen Sari (04/2011 asti) Väyrynen Erja (alk. 04/2011)
Laitinen-Vapaavuori Outi (kok)	4	50	8	Mustonen Tapio
Niemi Katja (SDP)	7	88	8	Dufva Virpi
Röyskö Heini (KD)	6	75	8	Chugh Amarjit
Salonranta Jussi (vpj) (kok)	8	100	8	Grass Ulla
Sarje Kimmo (SDP)	5	63	8	Ojanne Jaakko
Peltokorpi Terhi (kh:n edustaja)				Halla-Aho Jussi
Osallistumisprosentti yht.		68,1		

Henkilöstö v. 2006-2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Päätoiminen henkilöstö:						
Vakinaisia kuukausipalkkaisia	51	50	52	54	56	53
Määräaikaisia	9	11	9	11	11	9
Päätoimiset yhteensä	60	61	61	65	67	62
Muu henkilöstö:						
Työllistettyjä	9	10	9	5	3	4
Siviilipalvelusmiehet	1	3	2	2	2	2
Muu henkilöstö yhteensä	10	13	11	7	5	6
Koko henkilöstö yhteensä	70	74	72	72	72	68

Helsingin kaupungin taidemuseon määrärahan käyttö 31.12.2011

	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma %
Tulot yhteensä	601 000	726 558	125 558	121 %
Menot yhteensä	6 231 000	6 337 690	-106 690	102 %
Toimintakate	-5 630 000	-5 611 132	18 868	100 %
Poistot	250 000	177 889	72 111	71 %
Tilikauden tulos	-5 880 000	-5 789 021	90 979	99 %

Tulot 2011

- pääsylipputulot
- museomyymälä
- opastukset, avustukset ja muut

Irtaimen omaisuuden perushankinta 31.12.2011

	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	%
Taidemuseon kokoel- mien uushankinta	105 000	103 340	-1 660	99,4 %
Julkisten taideteosten hankinta	203 000	197 013	-5 987	97 %
Muut hankinnat	139 000	137 745	-1 255	99 %
Sijoitettavan taiteen hankinnat	30 000	29 960	-40	100 %
Määräraha yhteensä	477 000	468 058	-8 942	98%

Näyttelyt 2011

Tennispalatsi

Peekaboo – Uusi Etelä-Afrikka

20.8.2010–16.1.2011

Kävijät: 25 579 (1.1.–16.1.2011)

Samaan aikaan Intiassa

4.3.–29.5.2011

Kävijät: 16 816

Intia on vinhaa vauhtia kohoamassa maailman mahti-valtioiden joukkoon. Maan talous nousee kohisten, kasvava keskiluokka vaurastuu ja vanhaa raivataan rivakasti uuden alta. Tennispalatsin näyttelyssä *Samaan aikaan Intiassa* yhdeksäntoista intialaista nykyaiteilijaa kertoivat, missä mennään.

Intian nykyaiteilijoiden menestyksen salaisuus piilee kyvyssä sitoa oman maan tapahtumiin ja traditioihin globaaleja aineksia. Tuloksena on omaperäistä ja rajusti reagoivaa taidetta. Tennispalatsin näyttelyn keskeisiä

teemoja olivat naisen asema ja maaseudun syrjäytyminen kaupungistumisen myötä. Aiheita lähestyttiin valokuvin, videoin, installaatioin ja maalauksin.

Samaan aikaan Intiassa oli moniääninen kertomusten kudelman. Teokset liittyivät kiinteästi elettyyn arkeen, jossa perustuslain lupaus tasa-arvosta ja hierarkkinen todellisuus törmäävät dramaattisesti yhteen. Muutoksissa monet ihmisryhmät jäävät myllerryksen jalkoihin. Jotkut jahdatut ajautuvat omiin alakulttuureihinsa, löytäen omat tapansa selviytyä. Myös feminisismi on Intiassa voimissaan.

Monet vahvat naistaiteilijat järjestyivät Intian miehisen yhteiskunnan valtarakenteita.

Samaan aikaan Intiassa puhui vakavista asioista, mutta sen visuaalinen kieli oli humoristista ja positiivista. Taiteessa toteutuu sama kuin intialaisten elämässä enimmäkseen: vastakkaiset asiat voivat elää samaan aikaan, toisiinsa sulautuneena.

Näyttelyn taiteilijat olivat Anay Mann, Anita Khemka, Archana Hande, Bharat Sikka, Chitra Ganesh, Gigi Scaria, Hema Upadhyay, Nalini Malani, Pushpamala, Rashmi Kaleka, Reena Saini Kallat, Riyas Komu, Sheba Chhachhi, Shilpa Gupta, Supriyo Sen, Thukral & Tagra, Valay Shende ja Vivan Sundaram.

Näyttely tuotettiin yhteistyössä Tukholman Kulturhusetin kanssa. Tukholmassa vuoden 2010 lopulla esillä ollut näyttely laajennettiin täyttämään Tennispalatsin näyttelytila.

Näyttelyn yhteistyökumppaneita olivat HOK-Elanto, PLAN Suomi sekä Sara-lehti.

Anay Mann: Pravin Dabas, Mumbai, Maharashtra, 2006. © Anay Mann / Photoink

Ritva Kovalainen: Suhteuttaa itsensä, 2011 Sarjasta "Paikka jossa..." © Ritva Kovalainen

Hannes Heikura: Kiasma, 04.12.2009 klo 22.11. © Hannes Heikura

Kultainen metsä

Tennispalatsin yläkerta

17.6.–4.9.2011

Kävijät: 18 333

Valokuvataiteilijat Ritva Kovalainen (s. 1959) ja Sanni Seppo (s. 1960) ovat tulleet tunnetuiksi metsän kulttuuristen ja henkisten arvojen puolestapuhujina. *Kultainen metsä* -näyttelyssä taiteilijat pohtivat ihmisen asemaa luonnossa. Näyttely koostui kolmesta osasta.

Henkien saarella osio pohjautui Kovalaisen ja Sepon kuvausmatkaan Shikokun saarelle, Japaniin vuonna 2009. Valokuvasarjat ikuistavat saaren pyhiä puita ja šintolaisia pyhäköitä sekä kuvaavat šintolaisuuden ydintä eli sitä kuinka kaikki, myös ihminen, on luonnossa yhtä jumaluutta eli kamia. Osioon liittyi japanilaisen taiteilijan Reiko Nirekin (s. 1958) installaatio *Toivomuspuu*.

Hiljaa huojuu korven honka näytti meille välähdyksiä suomalaisesta luonnontilaisesta metsästä, joka on kehittynyt tuhansien vuosien aikana monimutkaiseksi ekologiseksi järjestelmäksi. Luonnontilainen metsä on ilmeeltään, rakenteeltaan, lajistoltaan ja luonteeltaan aivan toisenlainen kuin nykyisin yleisesti vallitseva talousmetsä. Luonnonmetsiä on Suomessa jäljellä vain muutamia prosentteja koko metsäalasta.

Metsänhoidollisia toimenpiteitä puolestaan valotti teollisuuden vaikutuksia Suomen metsiin. Seppo ja Kovalainen ovat dokumentoineet sekä maanpinnalta että ilmasta käsin suomalaisen metsätalouden todellisuutta. Kuviin tallentuivat silmänkantamattomat puupellot, viiva-suoraan ojitetut suot ja maailman tihein metsäautotieverkosto. Osioon liittyi myös *Sateenkaaren pää* -lyhytelokuva ja *Metsäpuhetta*-elokuva. Ensimmäisessä Ilomantsin saloilla kasvaneet muistelevat lapsuutensa laajoja metsäalueita ja kertovat tunnoistaan tehometsätalouden runtelemisissa maisemissa. *Metsäpuhetta*-elokuva oli puolestaan Kovalaisen, Sepon ja Ville Tantun yhteistyön tulos ja se tarkasteli erilaisia tapoja suhtautua metsään. Musiikin elokuvaan sävelsi Sanna Salmenkallio.

Näyttelyn pääyhteistyökumppani oli HOK-Elanto.

Hannes Heikura – Dark Zone

Tennispalatsin alakerta

17.6.–4.9.2011

Kävijät: 18 333

Legendaarisen ja palkitun lehtikuvaajan Hannes Heikuran (s. 1958) *Dark Zone* -näyttely vei katsojan mystiselle matkalle Helsingin kaduille, valon ja pimeyden rajamaastoon, silhuettimaiseen kaupunkitilaan. Dark Zonen – Hämärän vyöhykkeen valossa Helsinki näyttäytyi toisenlaisena outona metropolina – ajattomana ja paikallisesti määrittelemättömänä.

Päätyönsä Helsingin Sanomien lehtikuvaajana toimimisen rinnalle Hannes Heikura kaipasi omanlaista taiteellisempaa haastetta. *Dark Zone* -kuvasarjaa varten hän valokuvasi Helsingin, sen rakennuksia, katuja ja kulkijoita eri vuorokaudenaikoina yli vuoden ajan, vuoden 2009 lopusta vuoden 2011 alkuun. Kahdenkymmenen vuoden kokemus valokuvaajana näyttäytyi kuvissa vahvasti tunnistettavana omana tyylinä. Katsojille oli yllättävää, että suurin osa *Dark Zone* -kuvista oli kuvattu päiväsaikaan.

Hämärä vyöhyke toimi kertomuksena tämän päivän maailmasta. Mustavalkoisten valokuvien ikuistamat vaatimattomat arkitapahtumat muuntuivat Heikuran käsittelyssä inhimillisiksi ihmisyyden ja yksinäisyyden kuvauksiksi. Tennispalatsissa oli esillä 59 valokuvan kokonaisuus. Näyttelyn yhteydessä julkaistiin Mustan Taiteen kustantama kirja *Hannes Heikura – Dark Zone*, jonka toimitti Tuomo-Juhani Vuorenmaa Mustasta Taiteesta ja graafisesta suunnittelusta vastasi Jorma Hinkka Graafiset Neliöt Oy:stä. Kirjaa tukivat Helsingin kaupunki, Patricia Seppälän säätiö ja Lehtikuvaajarahasto.

Kuraattoreina toimivat Hannes Heikura ja amanuenssi Heli Harni.

Näyttelyn pääyhteistyökumppani oli HOK-Elanto.

Akseli Gallen-Kallela: Ad Astra, 1894. © Yksityiskokoelma, kuva: Hanna Kukorelli, Helsingin taidemuseo

Akseli Gallen-Kallela – Eurooppalainen mestari

23.9.2011–15.1.2012

Kävijät: 52 525 (kokonaiskävijämäärä oli 61 933)

Akseli Gallen-Kallelan kiinnostavuus on kansainvälisellä tasolla kohisten kasvamassa. Ranskalais-saksalaisen kuraattoriryhmän valitsemat teokset näyttivät, millainen on keskieurooppalainen näkökulma kansallistaiteilijamme tuotantoon. Helsingistä Pariisiin ja edelleen Düsseldorfin jatkava katsaus keskittyi Gallen-Kallelan keskeisiin teoksiin; mukana oli lähes 70 maalausta vuosilta 1884–1910 sekä parhaat palat taideteollisista suunnitelmista.

Kansainvälisestäkin katsoen Akseli Gallen-Kallelan skaala taiteilijana oli harvinaislaatuinen laaja, aina mitalien ja tekstiilien suunnittelusta monumentaalimaalauksiin. Suomalaisuus oli perusta ja kansainväliset kontaktit välttämättömyys hänen luovalle työlleen. Lisäksi hän eli ja vaikutti aikana, jolloin taiteessa tapahtui eurooppalaisella tasolla paljon.

Eurooppa kohdisti katseensa pohjoiseen jo 1880-luvun lopulla. Merkittäviä näyttelykutsuja sateli Gallen-Kallelalle tiuhaan tahtiin vuosisadan vaihteen molemmin puolin eri puolille Eurooppaa. Kiihkeimmin kiitosta tuli vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelystä, jonne hän

maalasi Kalevala-aiheiset freskot ja suunnitteli palkitun Iris-huoneen.

Musée d'Orsayn pääkuraattorin Philippe Thiébaud'n mukaan nykyeurooppalaista kiinnostavat Akseli Gallen-Kallelan taiteessa ihmisyden peruskysymykset ja tunteet: hyvän ja pahan ristiriita tai äidin tuska. Kiehtovaa hänestä on myös harvinainen kyky yhdistää isänmaanrakkaus ja universaalisuus taiteellisesti onnistuneeksi, harmoniseksi kokonaisuudeksi.

Akseli Gallen-Kallela – Eurooppalainen mestari -näyttelyn teokset lainattiin Suomen tärkeimmistä museo- ja yksityiskokoelmista. Mukana oli myös harvoin nähtyjä helmiä. Näyttelyssä nostettiin esille Pariisin paviljongin Iris-huone, josta oli esillä alkuperäisiä huonekaluja ja tekstiilejä. Näyttely on laajin Gallen-Kallelan taiteen katselmus, joka koskaan on järjestetty Ranskassa ja Saksassa.

Näyttelyn tuotti Helsingin taidemuseo yhdessä Pariisin Musée d'Orsayn ja Düsseldorfin Museum Kunstpalastin kanssa. Näyttelyn yhteydessä julkaistiin runsaasti kuvitettu kirja.

Näyttelyn pääyhteistyökumppani oli HOK-Elanto.

Väriin voima – Teoksia Tretjakovin gallerian kokoelmista

23.9.2011–15.1.2012

Kävijät: 52 525 (kokonaiskävijämäärä oli 61 933)

Väriin voima jatkoi venäläisten mestareiden teoksia Tretjakovin galleriasta esittelevää näyttelysarjaa. Tämä kolmas näyttely keskittyi vuosiin 1900–1930, jolloin uudet taidesuuntaukset mursivat länsimaisen kuvataiteen väri- ja muotokielen.

Venäläiset taiteilijat omivat avantgardeksi kutsutut uudet suuntaukset tuoreeltaan. Heidän katseensa kääntyi kuitenkin eurooppalaisten vaikutteiden ohella oman maan perinteeseen, kansantaiteeseen ja ikoneihin. Näin syntyi vahvasti omaleimainen venäläinen avantgarde, jossa esittävä taide säilyi vahvana ei-esittävän rinnalla.

Näyttelyssä nähtiin niin tunnettujen mestareiden (Vasili Kandinski, Marc Chagall, Kasimir Malevitš) kuin myös vähemmän tunnettujen, mutta venäläisen avantgarden kannalta keskeisten taiteilijoiden (Natalia Gontšarova, Aristarh Lentulovi) maalauksia.

Stalinin tultua valtaan alkoi Neuvostoliitossa järjestelmällinen taiteen politisointi. Modernismi tuomittiin

rappiotaiteeksi ja sosialistisesta realismista tuli 1930-luvun myötä ainut hyväksytty taiteen muoto. Avantgardistisia pyrkimyksiä edustaneet teokset poistettiin museoiden seiniltä, ja ne pääsivät pannasta vasta 1960–1970-lukujen vaihteessa.

Väriin voima -näyttelyn yksitoista taiteilijaa kuuluvat Venäläisen avantgarden kärkinimiin ja osa heistä myös maailman taidehistorian merkkihenkilöihin: Marc Chagall, Natalia Gontšarova, Vasili Kandinski, Pjotr Kontšalovski, Pavel Kuznetsov, Aristarh Lentulov, Kasimir Malevitš, Ilja Maškov, Ljubov Popova, Olga Rozanova ja Mihail Vrubel.

Näyttelyn yhteydessä julkaistiin näyttelyluettelo. Näyttelyn tuotti Helsingin taidemuseo ja sen kuratoivat näyttelypäällikkö Erja Pusa ja amanuenssi Mikko Oranen. Näyttely järjestettiin yhdessä Tretjakovin gallerian kanssa. Näyttelyn pääyhteistyökumppani oli OAO LUKOIL/TEBOIL ja yhteistyökumppanit HOK-Elanto, Sanoma Magazines Finland Oy ja Lähialuematkat – Oy Russian Tours Ltd.

Marc Chagall: Häät, 1918. © ADAGP 2011

Meilahti

Anna Tuori - *Blow Out Your Candles, Laura*

13.5.–14.8.2011

Kävijät: 7 416

Anna Tuori (s.1976) oli vuoden 2011 kuuma nimi. Hän oli järjestyksessään 27. Vuoden nuori taiteilija. Tuorin valintaa Vuoden 2011 nuoreksi taiteilijaksi seurasi alkuvuodesta palkintinäyttely Tampereen taidemuseossa, jonka yhteydessä julkaistiin palkintoon liittyvä kirja. Osa Tampereen taidemuseon *Blow Out Your Candles, Laura* -näyttelyn teoksista tuotiin Meilahden taidemuseoon, jonne saatiin esille lisäksi myös Helsingin Galerie Anhavan huhtikuisesta näyttelystä taiteilijan uusinta tuotantoa.

Meilahden näyttelyssä oli esillä yhteensä 52 Anna Tuorin maalausta. Näyttely oli retrospektiivinen katsaus hänen tuotantoonsa vuosilta 2003–2011. Teoksia lainattiin niin yksityiskokoelmista kuin julkisistakin kokoelmista, joista merkittävimmät teokset Amos Andersonin taidemuseosta, Nykyaikaisen taiteen museo Kiasmasta, Saastamoisen säätiön taidekokoelmista (Espoon modernin taiteen museosta), Paulon Säätiön kokoelmista, Oulun taidemu-

seosta, Tampereen taidemuseosta ja Turun taidemuseosta sekä Helsingin taidemuseon kokoelmista.

Anna Tuorin maalaukset kiehtoivat katsojia outouudessaan. Hänen suosionsa salaisuus on aina ollut hänen kyvyssään yhdistää originellilla tavalla puhtas maalauksenkieli ekspressiiviseen ilmaisuun. Omia havaintojaan ja kokemuksiaan taiteilija on yhdistänyt aineksiin, joita hän on löytänyt mm. lehdistä, kirjoista ja elokuvista. Taiteilija on antanut usealle maalaukselle englanninkielisen nimen, koska ei ole saanut ilmaista haluamaansa suomeksi. Osa teosnimistä on poimintoja näytelmistä tai runoista. Maalauksen ja näyttelyn nimi *Blow Out Your Candles, Laura* -nimi tuli Tennessee Williamsin näytelmästä *Lasinen eläintarha*.

Kuraattoreina toimivat Anna Tuori ja amanuenssi Heli Harni.

Näyttelyn pääyhteistyökumppani oli HOK-Elanto.

Anna Tuori: *Blow Out Your Candles Laura*, 2010.
© Saastamoisen säätiön taidekokoelma / EMMA - Espoon modernin taiteen museo, kuva: Jussi Trainen

Galleriassa ja kotona – Keräilijät Bäcksbäck ja Hasán

24.8.–27.11.2011

Kävijät: 9 023

Leena Luostarinen: Lootuskukka, 1995 (Hasánin kokoelma). © Helsingin taidemuseo

Helsingin taidemuseon kokoelmien perusta luotiin galleristi Leonard ja hänen puolisonsa Katarina Bäcksbäckin lahjoitukselle 1970-luvulla. Katriina Salmela-Hasánin ja David Hasánin kotikokoelma lahjoitettiin taidemuseolle 1990-luvun lopulla. *Galleriassa ja kotona* -näyttely esitteli parhaita paloja molemmista kokoelmista.

Bäcksbäckin kokoelmaan otettiin tuore näkökulma. Teokset valitsi taidemaalari Viggo Wallensköld, jolle tärkeää taiteessa on elämyksellisyys ja nautittavuus. Tuloksena oli ilahduttavasti valitsijansa näköinen näyttely, jossa oli nostettu esille sata teosta 550 joukosta. Mukana oli ylei-

sille rakkaita teoksia ja taiteilijoita, joista lukuisimmin edustettuina olivat Ragnar Ekelund, Jalmari Ruokokoski, Yrjö Saarinen, Tyko Sallinen ja Ellen Thesleff.

Wallensköldin valitsema kahdeksan teeman kokonaisuus ei ollut taidehistoriallinen katsaus vaan se loi tunnelmia ja kertoi tarinoita. Mukana oli sekä naiskauneutta että tragikoomisia hahmoja, juhlahumua ja vaellusta elämän varjoissa. Asetelmat johdattivat intiimeihin sisätiloihin, ja maisemamaalaukset kuvasivat sekä luonnon että ihmisen rakentaman ympäristön muotoja ja värejä. Unimaailman kuvat lähestyivät outoine väriineneen ja sisältöineen kiehtovia painajaistunnelmia. Viimeisessä huoneessa vallitsi melankolia ja syksy, johon auringonkeltainen toi lupauksen valosta.

Katriina Salmela-Hasán ja David Hasán olivat 1980- ja 1990-luvuilla näkyviä taidevaikuttajia helsinkiläisessä taidemaailmassa. Yli 300 teosta käsittävä kokoelma on kerätty pääasiallisesti 1980-luvulla ja se on mainio läpileikkaus ajan taiteeseen. Teokset ovat suhteellisen pienikokoisia ja ne ovat sekä lahjoja että suoria hankintoja taiteilijoilta, jotka usein olivat myös pariskunnan hyviä ystäviä. Edustettuina ovat aikansa suosituimmat taiteilijat Leena Luostarisen ja Hannu Väisäsen.

Helsingin taidemuseo vastaanotti avioparin keräämän taidekokoelman vuonna 1998. Kokoelman lahjoitti David Hasánin veljentytär Mikaela Hasán.

Usko tai älä – Uusia teoksia kokoelmista

16.12.2011–12.2.2012

Kävijät: 1014 (kokonaiskävijämäärä 3 297)

Näyttelyssä esiteltiin Helsingin taidemuseon uusia teoshankintoja vuosilta 2007–2011. Kuluneen viiden vuoden aikana kokoelmiin on ostettu lähes 400 teosta, joista näyttelyssä oli esillä runsas neljäkymmentä.

Näyttelyä ei rakennettu minkään tietyn teeman ympärille, vaan siinä sisältöjä ja sanomia oli yhtä paljon kuin taiteilijoita ja teoksia. Teoksista saattoi kuitenkin löytää jotain yhteistä: monissa teoksissa käsiteltiin uskoa ja arvoihin liittyviä kysymyksiä. Teokset viittasivat usein kristillisen taiteen perinteeseen ja taidehistoriaan yleensä. Vanhat aiheet ovat saaneet nykyaikalaisten käsissä kuitenkin uusia merkityksiä. Toisaalta taiteilijat ovat tarttuneet ajankohtaisiin teemoihin ja tarjoavat niihin

tuoreita näkökulmia. Näyttelykokonaisuudella pyrittiin herättämään voimakkaita tuntemuksia sellaisenaan ilman taustatietoja tai älyllistä erittelyä. Sitä pyrki tukemaan myös näyttelyn tarkkaan harkittu ripustus.

Näyttelyn kuratoivat Jari Björklöv ja Satu Oksanen. Taiteilijat olivat Petri Eskelinen, Jenni Eskola, Jussi Goman, Terike Haapoja, Mikko Hintz, Antti Keitilä, Anne Koskinen, Maarit Kotiranta, Sami Lukkarinen, Heikki Marila, Elina Merenmies, Juhana Moisander, Reima Nevalainen, Anssi Pulkkinen, Kyösti Pärkinen, Jani Ruscica, Antti Tanttu, Milla Toivanen, Tatu Tuominen, Timo Vaittinen, Heli Vehkaperä, Jarno Vesala, Henry Wuorila-Stenberg ja Petri Yrjölä.

Kluuvin galleria

Kluuvin galleria on yksi Helsingin kaupungin taidemuseon kolmesta näyttelytilasta. Meilahdessa ja Tennispalatsissa taidemuseo järjestää omia näyttelyitään, kun taas Kluuvin galleriaa taidemuseo vuokraa ulkopuolisille näyttelynpitäjille.

Kluuvin galleria on profiloitunut ajankohtaisen kuvataiteeseen. Tarkoituksena on ennakkoluulottomasti esitellä sitä, mikä juuri nyt on kiinnostavaa kuvataiteessa ja toimia edelläkävijänä kuvataiteen uusien ilmiöiden ja tekijöiden esittelijänä. Pääpaino on kokeilevassa taiteessa. Vuoden aikana galleriassa pidettiin 15 näyttelyä.

Näyttelyt 2011

- 5.1.–23.1. **Hannele Kumpulainen:** *Maalauksia kankaalle*
- 28.1.–13.2. **Jussi Goman:** *Laissez-faire*
- 19.2.–6.3. **Minna Haukka:** *Stand Up*
- 11.3.–27.3. **Lena Séraphin:** *Andrea Meinin Bück & Don Quijote komplex*
- 1.4.–17.4. **Emilia Ukkonen:** *Trouble in Mind*
- 23.4.–8.5. **Sasha Huber ja perhe:** *Haiti Chérie*
- 13.5.–29.5. **Nestori Syrjäjä & Antti Majava:** *Hidden in Full View*
- 2.6.–19.6. **Teemu Mäenpää & Janne Martola:** *Bräkshit Vs. Metro Cuz Coltec*
- 6.8.–21.8. **Erkka Nissinen & Joonas Kota:** *Dialectic Illicit Cell Aid*
- 27.8.–4.9. **Mimosa Pale & Jukka Rusanen:** *Active Still Lifes – performatiivinen asetelma* (päivittäinen performanssi klo 18.00)
- 9.9.–25.9. **Mikko Sinervo:** *Do the Stars Look the Same on the Other Side of the World*
- 30.9.–16.10. **Otto Karvonen:** *Muukalaispalatsi*
- 21.10.–6.11. **Paavo Halonen:** *Tabernaakkeli*
- 11.11.–27.11. **Janne Nabb & Maria Teeri:** *a place for everything and everything in its place*
- 2.12.–23.12. **Panu Rytkönen:** *päättyy maahan matkan päässä / veistos*

Mimosa Pale & Jukka Rusanen: *Active Still Lifes – performatiivinen asetelma.*

Janne Nabb & Maria Teeri: *a place for everything and everything in its place.*

Teemu Mäenpää & Janne Martola: *Bräkshit Vs. Metro Cuz Coltec.*

Oheisohjelmat ja työpajat 2011

Tennispalatsi

Ilmaiset yleisöopastukset

Opastuksia pidettiin suomeksi lauantaisin ja sunnuntaisin, ruotsiksi joka kuukauden 1. ja 3. sunnuntai. Lisäksi englanninkielisiä opastuksia (Samaan aikaan Intiassa) ja venäjänkielisiä (Akseli Gallen-Kallela ja Väirin voima) joka kuukauden 2. sunnuntai.

Samaan aikaan Intiassa

Tapahtumapäivät

- 5.–6.3. Teemana Intian taide
- 19.3. HOK-Elannon asiakasomistajapäivä
- 9.–10.4. Teemana Naisten asema Intiassa
- 7.–8.5. Teemana Vanhan ja uuden Intian törmäys

Babel-pajat

- 12.3. Löydä itsestäsi intialainen – digitaalinen matka
- 19.3. Kukkaornamentteja – kohopaino kankaalle ja paperille
- 26.3. Muotokuva – öljy- ja pastelliitu, vesiväri
- 2.4. Löydä itsestäsi intialainen – digitaalinen matka
- 9.4. Kukkaornamentteja – kohopaino kankaalle ja paperille
- 16.4. Muotokuva – öljy- ja pastelliitu, vesiväri
- 23.4. Kukkaornamentteja – kohopaino kankaalle ja paperille
- 7.5. Chaita ja Yksinäisten Sydänten Kerho – tee ja sinkku-tapaaminen

Sunnuntai työpajat

- 6.3. Ornamentteja – kankaanpaino
- 13.3. Mun maailma nyt! – maalaus
- 20.3. Koristeellista kulutusjuhlaa – kollaasi
- 27.3. Roskaromantiikkaa – kollaasi
- 3.4. Aurinkotervehdyksiä – piirustus ja muovailuvaha
- 17.4. Bollywood liikecroquis – piirustus
- 24.4. Kierrätyskaupunki – rakentelu
- 8.5. Romusta rikkauksia – äitienpäivän korutyöpaja

Työpajat koululaisille

Romuminä, Keskustelua taiteesta -työpaja, Filosofinen työpaja, Kukkaornamentteja (Babel-työpaja venäjäksi) ja Löydä itsestäsi intialainen – digitaalinen matka (Babel-työpaja englanniksi)

Kultainen metsä ja Hannes Heikura – Dark Zone

Tapahtumapäivät

- 19.6. Poluilla ja kaduilla
- 20.8. HOK-Elannon asiakasomistajapäivä
- 26.8. Taiteiden yö

Kesäyliopiston luentosarja

- ke 3.8. Johdatus näyttelyihin
- ke 10.8. Aarniometsien suojelu
- ke 17.8. Ihmeiden metsä – šintolaisuus, myytit ja animismi Japanissa
- ke 24.8. Kaupunkiekologia – luonnon ja kulttuurin rajamailla

Työpajat koululaisille

Kuka kulkee kadulla ja polulla?

Taidemuseon johtaja opasti lapset Akseli Gallen-Kallelan maalausten maailmaan. © Helsingin taidemuseo / Maija Toivanen

Värin voima -näyttelyyn liittyvässä työpajassa maalattiin värikkäitä asetelmia. © Helsingin taidemuseo

Akseli Gallen-Kallela – Eurooppalainen mestari ja Värin voima – Teoksia Tretjakovin Gallerian kokoelmista

Tapahtumapäivät

25.9. ja 20.11. Elävää taidetta -tapahtuma
26.11. Terve! -tapahtumapäivä Mielenterveysviikolla

Näkökulmia näyttelyyn

- 12.10. Kaukokaipuuta ja koti-ikävä, Janne Gallen-Kallela-Sirén, taidemuseon johtaja
- 21.10. Eksotiikkaa Karjalasta Afrikkaan, Erja Pusa, näyttelypäälikkö
- 14.12. Kaukokaipuuta ja koti-ikävä, Janne Gallen-Kallela-Sirén, taidemuseon johtaja
- 30.9. Avantgarden kansainvälisyys. Irmeli Hautamäki, FT, estetiikan dosentti Helsingin yliopisto
- 28.10. Näyttelyn kuraattorin näkökulma, Mikko Oranen, amanuenssi
- 25.11. Aatteiden ja taiteen murrokset ja kumoukset. Pekka Pesonen, venäläisen kirjallisuuden emeritusprofessori, Helsingin yliopisto

Monikulttuuriset Babel

- 24.9. Iris-huone 2011 – sekatekniikka
- 1.10. Olet valittu – digitaalinen matka
- 8.10. Liikkuvat värit – paperin marmorointi
- 15.10. Muotokuva – akryylimaalaukset
- 22.10. Liikkuvat värit – paperin marmorointi
- 29.10. Viivoja ja pisteitä – monotypia
- 5.11. Värikäs tarina – kollaasi
- 12.11. Olet valittu – digitaalinen matka
- 19.11. Postikortti vieraille – sekatekniikka

Sunnuntaityöpajat

- 25.9. Liikkuva asetelma – öljypastelli
- 2.10. Lempiväri / inhokkiväri – akryylimaalaukset
- 9.10. Unelmien maa – akryylimaalaukset
- 16.10. Tanssija, luonnollista kokoa – akryylimaalaukset
- 23.10. Näkökulmia kasvoihin – piirustus
- 30.10. Tarkkaa havainnointia – hiilipiirustus
- 6.11. Tulivuoret ja liljankukat – linopaino
- 13.11. Siellä, täällä, toisaalla – kuivapastelli
- 20.11. Tiskirätti – kankaanpaino
- 27.11. Kubistinen kaupunki – monotypia

Työpajat koululaisille

Äänimaisemapaja ja Kubistinen maalaus-paja

Meilahti

Ilmaiset yleisöopastukset

Opastuksia pidettiin suomeksi sunnuntaisin ja ruotsiksi joka kuukauden 2. sunnuntai.

Anna Tuori – Blow Out Your Candles, Laura

- 14.5. HOK-Elanto asiakasomistajapäivä
- 21.5. ja 11.6. Kuvailuopastus
- 22.5. ja 12.6. Anna Tuorin taiteilijaopastus
- 12.6. Helsinki-päivä

Varttiopastukset 15.5., 22.5., 13.8. ja 14.8.

Taideleirit – Maalattuja tarinoita 6.–10.6. ja 8.–12.8.

Galleriassa ja kotona

- 27.8. HOK-Elanto asiakasomistajapäivä
- 26.8. Taiteiden yö
- 27.–28.8. Pää pyörälle – taidetta fillaroiden: Hanna Pajaka-Assefa: Arjen seremonia ja Maija Hirvanen: What a wonderful world – tanssiesitykset

Usko tai älä

- 5.2. Taiteilijaopastus
- 21.1.2012 HOK-Elanto asiakasomistajapäivä

Varttiopastukset 18.12.2011, 11.2.2012 ja 12.2.2012

Aluetaidemuseotoiminta 2011

Valtion taidemuseon ja Museoviraston kanssa käytyjen alueellisen toiminnan nelivuotisneuvotteluiden yhteydessä helmikuussa hyväksyttiin edellisen sopimuskauden 2007–2010 toteutumat sekä lyötiin lukkoon uuden kauden 2011–2013 linjaukset ja suunnitelmat.

Museoasetuksessa on määritelty aluetaidemuseon tehtäviksi mm. huolehtia alueensa museotoiminnan keskinäisestä yhteistyöstä ja antaa asiantuntija-apua toimialaansa liittyvissä kysymyksissä. Alueellista tehtäväänsä taidemuseo toteuttaa mm. järjestämällä toiminta-alueensa museoille teematapaamisia kaksi kertaa vuodessa. Yhteyksiä alueen taidemuseoihin ylläpidetään myös muulla tavoin.

Osana aluetaidemuseotoimintaa järjestetään museoammatillisia tapaamisia lähialueen taidemuseoihin. Tapaamisten tavoitteena on kartoittaa mahdollisia yhteistyömuotoja sekä tutustua taidemuseoiden toimintaan. Vuonna 2011 vierailtiin Vantaan taidemuseossa.

Uudenmaan taidemuseoiden kevättapaamisen aiheena oli monikulttuurinen yleisötyö. Koulutuspäivä oli suunnattu lähinnä taidekasvatuksesta vastaaville ammattilaisille. Syksyn alueellisen tapaamisen aiheena puolestaan oli World Design Capital 2012 taidemuseoiden näkökulmasta.

Monikulttuurinen yhteistyö 1.4.2011

Aamupäivällä vieraa saivat osallistua Babel-pajaan "Find the Indian in you – digital excursion". Työpajan vetäjänä toimi taiteilija Paresch Joshi.

Päivän aiheita olivat:

- Museonjohtaja Janne Gallen-Kallela-Sirénin tervehdys ja Guggenheim-kuulumiset
- Kaisa Kettunen, Outi Korhonen ja Paresch Joshi: Babel-työpajat Helsingin taidemuseossa
- Uudenmaan monikulttuurisuuslääkintätaiteilija Outi Korhonen kertoi työstään
- Helsingin kaupunginmuseon museolehtorit Hilikka Vallisaari ja Sauli Seppälä: Monikulttuurisuuskokemuksia Kaupunginmuseosta
- Monikulttuurisia kokemuksia Uudenmaan taidemuseoista
- Opastus *Samaan aikaan Intiassa* -näyttelyyn.

Uudenmaan taidemuseoiden tapaaminen

11.11.2011

Tapaamisen pääaiheena oli Helsinki maailman designpääkaupunkina 2012.

Päivän aiheita olivat:

- Helsinki – maailman designpääkaupunki 2012: Ohjelmajohtaja Kaarina Gould
- WDC 2012 lähialueen toimijoiden näkökulmasta (Espoon EMMA, Kauniainen, Vantaa, Valtion taidemuseo)
- Helsingin taidemuseon näyttelyistä ja julkisen taiteen hankkeista 2012
- Unioninakseli – yksi juhluvuoden päähankkeista, arkkitehti Vesa Honkonen
- Opastettu kierros Tennispalatsin näyttelyihin: *Akseli Gallen-Kallela – Eurooppalainen mestari ja Väriin voima – teoksia Tretjakovin galleriasta*
- Pää pyörälle – Helsingin Laajalahden ympäristön taidemuseoita yhdistävästä taidesafarista, taiteilija Markus Renvall
- *Galleriassa ja kotona* – keräilijät Bäcksbäcka ja Hasán: Fil. tri Christina Bäcksbäcka esitteli Viggo Wallensköldin kuratoiman Bäcksbäckan lahjoituskokoelman uuden ripustuksen ja Hasán-näyttelyn esittelivät näyttelyn kuraattorit Jari Björklöv ja Satu Oksanen.

Ulkoveistosten ylläpito ja huolto 25.11.2011

Taidemuseo kutsui yhteistyökumppaneitaan rakennusvirastosta ja STARA:sta päivittämään tietoja julkisilla paikoilla olevien taideteosten ylläpidosta ja huollosta sekä siihen liittyvästä vastuunjaosto kaupungin eri hallintokuntien kesken.

Päivän aiheita olivat:

- Helsingin julkiset veistokset – ylläpidon ja huollon keskeisiä kysymyksiä. Lähitarkastelussa mm. UKK-muistomerkki, Mannerheimin patsas, Kohtauspaikka... (veistosvastaava, fil. maist. Teija Mononen, Helsingin taidemuseo)
- TAMU, yhteiskäyttöinen teosrekisteri ja ylläpidon tietopankki – esittely
- Julkisen taiteen uusista hankkeista Helsingissä (arkkitehti Klas Fontell, Helsingin taidemuseo)
- Ylläpito ja huolto HKR:n kannalta. Siisti Stadi -projektista kertoi projektipäällikkö Kauko Haantie Rakennusvirastosta
- Opastettu kierros Tennispalatsin näyttelyihin: *Akseli Gallen-Kallela – Eurooppalainen mestari* sekä *Väriin voima – teoksia Tretjakovin galleriasta*.

Taidemuseon kokoelmien kartunta vuonna 2011

Julkisen taiteen hankinnat ja lahjoitukset

Tekijä	Teos	Vuosi	Luokka
Kolehmainen Ola	Untitled (Min5+6)	2010	Valokuva
Piilola Tamara	Virginian puu (viisaus, tieto ja salaisuudet)	2011	Maalaus
Schroderus Kimmo	Risteys	2011	Veistos
Hintz Mikko	Lentävä puutarha	2011	Installaatio
Määttänen Lotta	Kaksi kukkaa	2011	Veistos
Rissanen Markus	Koralli-muralli	2011	Maalaus
Duncker Maria	Liian painavat vieraat	2011	Veistos
Vihriälä Hanna	Laidunmaa	2011	Veistos
Meskanen Anne	Paluu tulevaisuuteen	2011	Veistos

Karttuvan kokoelman hankinnat ja lahjoitukset

Heiska Tiina	Lumous	2010	Maalaus
Heiska Tiina	sarjasta Merenneidon jalat	2010	Maalaus
Goman Jussi	Sikstuksen kappeli	2010	Maalaus
Tanttu Antti	Varjoon jäänyt	2010	Grafiikka
Eskola Jenni	Hidastus	2008-2010	Installaatio
Wuorila-Stenberg Henry	Omakuva	2010	Maalaus
Wuorila-Stenberg Henry	Maria Egyptiläinen	2010	Maalaus
Hiltunen Heli	Väsyttän pois turhaa ikävääni	2006-2011	Maalaus
Tuori Anna	Under Milk Wood II	2010	Maalaus
Tuori Anna	Silver Shoes II	2011	Maalaus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Ahlsved Malin	Sarjasta Rakas pimeys	2009-2011	Piirustus
Männikkö Esko	Nimetön (Harmony Sisters sarjasta)	2004-2009	Valokuva
Männikkö Esko	Nimetön (Harmony Sisters sarjasta)	2004-2009	Valokuva

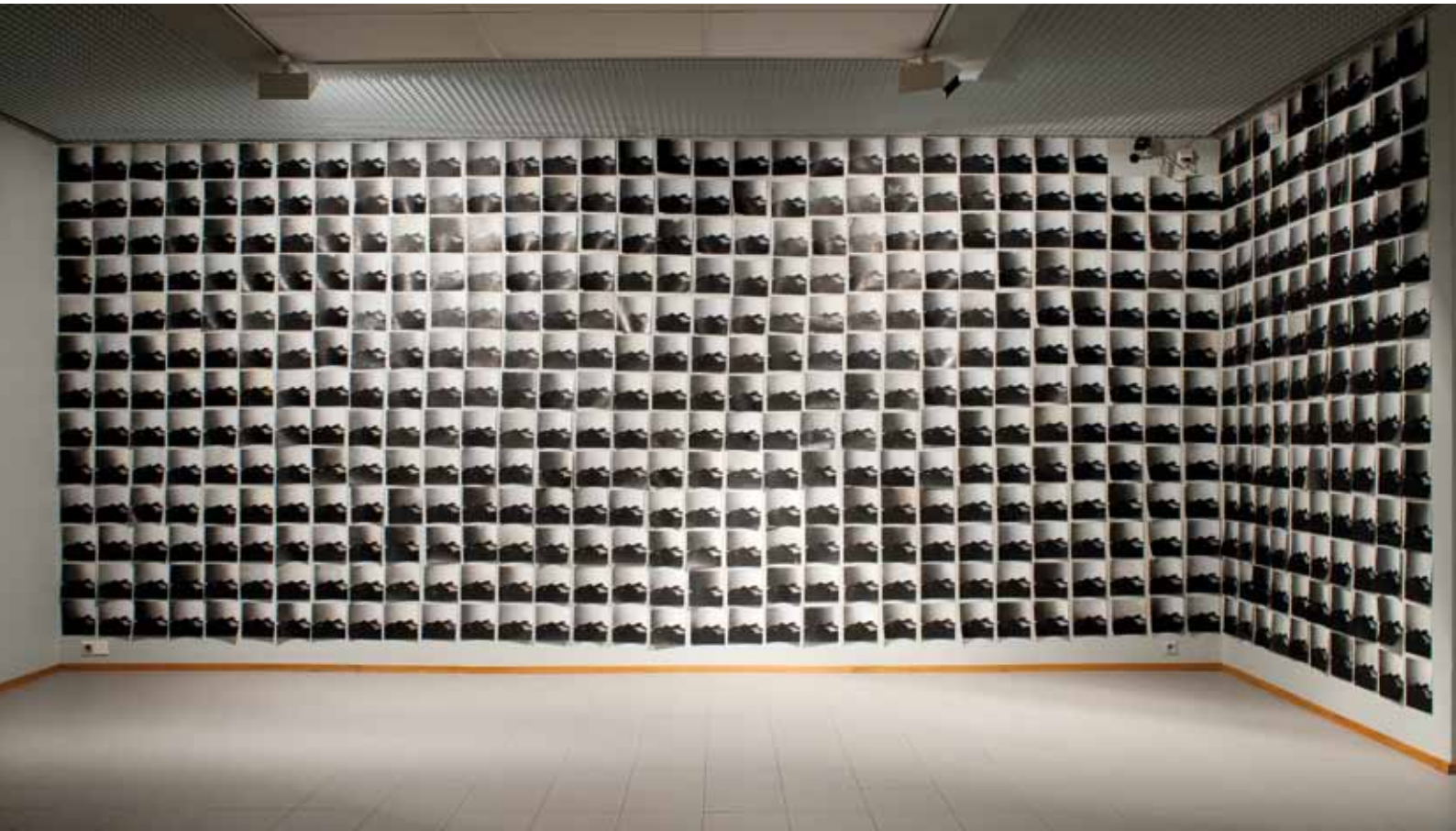
Heli Hiltunen, Väsyttän pois turhaa
ikäväääni, 2006–2011.
© HTM / Hanna Kukorelli

Männikkö Esko	Nimetön (Harmony Sisters sarjasta)	2004-2009	Valokuva
Nevalainen Reima	Through Blue Eyes	2011	Maalaus
Neittaanmäki Reetta	Lilliputti	2011	Mediataide
Lampinen Markus	Victims of Tradition 2	2010	Grafiikka
Lampinen Markus	Victims of Tradition 3	2010	Grafiikka
Lampinen Markus	Victims of Tradition 4	2010	Grafiikka
Lampinen Markus	Victims of Tradition 1	2011	Grafiikka
Lampinen Markus	Stains 1	2011	Grafiikka
Lampinen Markus	Stains 2	2011	Grafiikka
Lampinen Markus	Tulva 1	2011	Grafiikka
Lampinen Markus	Tulva 2	2011	Grafiikka
Lampinen Markus	Tulva 3	2011	Grafiikka
Sjöholm Minna	Kiertoajelu (2)	2011	Maalaus
Sjöholm Minna	Helsinki (2)	2011	Maalaus

Sjöholm Minna	Helsinki (3)	2011	Maalaus
Saali Tuomo	Anabasis	2011	Maalaus
Saali Tuomo	Valoilmiö	2011	Maalaus
Mäki-Jussila Juha	Äkkiä viime kesänä	2011	Mediataide
Riekki Jyrki	Pimeys ruokkii lapsiaan	2011	Maalaus
Sunna Mari	Exit	2010	Maalaus
James Joseph	Accumulation	2011	Paperileikkaus
Nykyri Anna	Viisi fragmenttia empatian ...	2011	Mediataide
Johansson Vappu	Upota hiljaisuuteen 1	2007	Grafiikka
Johansson Vappu	Upota hiljaisuuteen 2	2007	Grafiikka
Jääskeläinen Aino	Haave	2007	Grafiikka
Jääskeläinen Aino	Unelma	2007	Grafiikka
Kirves Outi	Talvimetsä	2003	Grafiikka
Laine Janne	Burning Sky I	2011	Grafiikka
Laine Janne	Burning Sky II	2011	Grafiikka
Laine Janne	Burning Sky III	2011	Grafiikka
Martola Janne	Kristallikallo	2009	Veistos
Martola Janne	Kaupunki kuutioitumassa	2011	Maalaus
Toni Jouni	Vieraan- / vaistonvaraisuus	2010	Maalaus
Toni Jouni	Ylänappi	2011	Maalaus
Markkula Mauno	nimeämätön	1954	Maalaus

Jenni Eskola: *Hidastus*, 2008-2010. © HTM / Hanna Kukorelli

Henkilöstötoimikunnan toteutunut toimintasuunnitelma 2011

Toiminta	Ajankohta
Omat voimavarat	
Kaupungin petanque kisat	20.5.
Tyhy-päivä, kevät (teemana työhyvinvointi)	3.4.
Naisten kymppi	22.5.
Tyhy-päivä, syksy	8.8.
Hieronta	kevät
Motivus-lippuetu	jatkuva
Tuettu talon sisäinen toiminta (työpajat)	jatkuva
Pikkujoulut	5.12.
Työn hallinta	
Näyttelyn aihealueiden avaaminen	30.1., 11.2., 25.3., 8.8.
Julkisen taiteen kierros	24.5.
Työolot ja turvallisuus	
Vaarojen arvioinnin päivittäminen ja seuraaminen	kevät
Nollatapurma-foorumi	kevät
Työsuojelupakki ja luottolaatikko	kevät
Ergonomia ja työvälineet	jatkuva
Turvallisuuspäivät	11.4. ja 10.10.
Työyhteisön toimivuus ja johtaminen	
Tyhy-tuloksista nousseiden asioiden seuraaminen	jatkuva
Palautekyselyt tyhy-päivistä	jatkuva
Esimiehet Oivan koulutuksessa	kevät
Tuottavuus- ja työhyvinvointisuunnitelma	1.5.
Tyhy-kysely ja tulosten purkaminen	vkot 44-45
Tyhy-budjetti, josta kaupungin tyhy-rahoja 5 000€	20 000€

Määrärahan käytön vertailutaulukko vuosilta 2006–2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Käyttömenot	5 678 351	5 686 916	5 835 340	6 373 681	6 036 015	6 337 690
Käyttötulot	698 654	805 607	611 822	568 843	351 315	726 558
Toimintakate	- 4 979 697	- 4 881 309	- 5 223 518	- 5 804 838	- 5 684 670	- 5 611 132
Korot ja poistot	362 504	274 897	173 163	169 858	187 669	177 889
Tulos	- 5 342 201	- 5 156 206	- 5 396 680	- 5 974 697	5 872 368	- 5 789 021
Investointiosa						
Perusparannukset						
Ylitysoikeus	35 000		50 000			
Taidemuseon kokoelmien uushankinta	219 118	217 221	219 858	254 962	223 731	103 340
Julkisten taideteosten hankinta	189 373	121 369	179 123	197 388	158 730	197 013
Muut hankinnat	119 942	168 668	164 789	225 481	179 890	137 745
Sijoitettavan taiteen hankinnat						29 960
Yhteensä	528 433	507 259	563 769	677 831	562 364	468 058

Toiminnalliset suoritteet vertailutaulukko vuosilta 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Näyttelyt	27	30	23	21	23
Kävijämäärät	181 308	193 792	120 666	82 808	114 353
Opastukset	648	696	679	573	626
Aukiolotunnit	5758	5583	5478	5363	4620
Työpajat	162	192	158	142	164
Oheisohjelmat	43	85	65	72	46
Julkaisut	3	8	5	4	6
Kokoelmien kartuttaminen	8464	8600	8686	8779	8851
Julkiset veistokset ja julkinen taide	9	10	11	11	9
Teoslainat / kohteet	66/31	82/21	72/30	52/23	56/23
Talletukset / kohteet	75/11	107/13	144/17	142/19	93/22

Spontaani ryhmä taitellijoita innosti kävijöitä taittelemaan origameja Toivon origami-tapahtumassa, jolla osoitettiin myötätuntoa Japanin tsunamin uhreille. © Helsingin taidemuseo

Toimitus: Pia Majava

Ulkoasu: Arja Kiisseli

Kirjapaino: Tornion kirjapaino Oy, 2012

Painos: 150 kpl

Paperi: kansi Maxsatin 250 g / sisus Maxsatin 150 g

Helsingin taidemuseo
PL 5400
00099 Helsingin kaupunki
www.helsingintaidemuseo.fi
p. (09) 310 87041